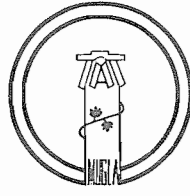

bülten

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ YAYINI

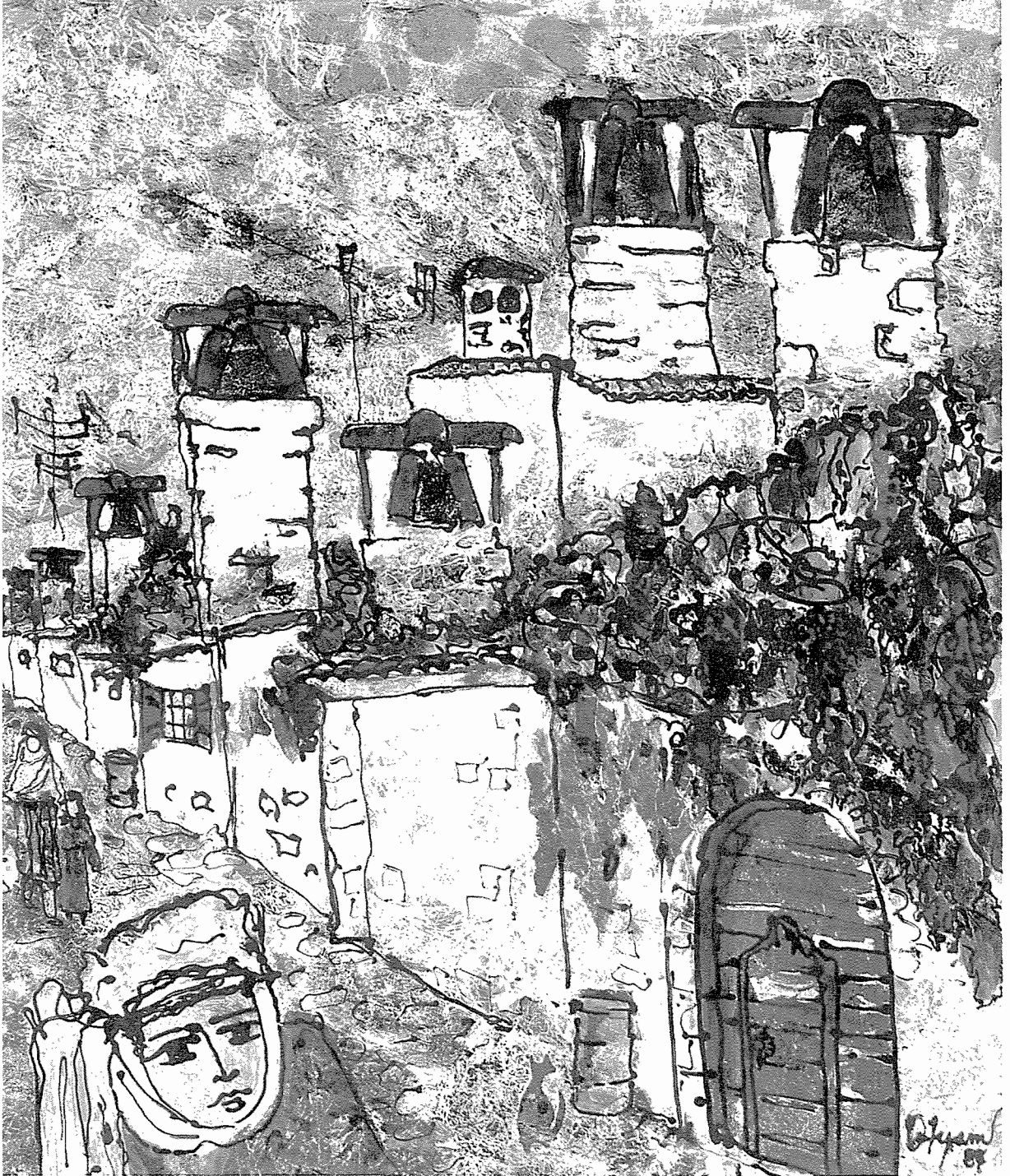
Yıl: 3 Sayı: 13 Ağustos 1989

MUĞLA 5. KÜLTÜR ŞENLİĞİ

28 EYLÜL - 1 EKİM - 1989

Okyanus
87

bülten

SAHİBİ

TMMOB MAKİNA
MÜHENDİSLERİ
ODASI İZMİR ŞUBESİ adına
Hüseyin POLAT

SORUMLU ve YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Fasih KUTLUAY

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Özcan DURMAZ

YAYIN KURULU

Haşmet ÇELİK

İrfan ŞEN

Haluk ALTAY

Bülent GÖKPINAR

YAYIN KOŞULLARI

Bültenin her standart sayfası için özgün yazıları 4.000 TL. çeviri yazılara 3.000 TL. özgün şekil, resimler ve karikatürlere 3.000 TL. telif ücreti ödenir.

Gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmamasına Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi karar verir.

Yayın Kurulu gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmaya yetkilidir. Yayımlanan teknik yazılardaki sorumluluk yazarlarına aittir. Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'ni ve Bülten'i bağlamaz. İlanlardan sorumluluk kabul olunmaz. Bülten'e gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir. Gönderilen yazılar yazarına iade edilmez.

YÖNETİM YERİ

Ali Çetinkaya Bulvarı No: 12/1
Alsancak-İZMİR
Tel: 22 08 11 - 21 74 68

Reklam Fiyatları

Arka kapak renkli: .1.000.000.-TL.
Kapak içi renkli: 750.000.-TL.
2.sayfa siyah/beyaz: 400.000.-TL.
İç sayfalar siyah/beyaz:.....
..... 250.000.-TL.

BÜLTEN iki ayda bir yayınlanır.
Üyelere ücretsiz dağıtılır.
Yayımlanan yazılardan kaynak göstererek alıntı yapılabilir.

OFSETE HAZIRLIK

ARAJANS

Tel: 21 94 55 - İZMİR

BASKI

DUYAL MATBAASI
13 50 28 - İZMİR

BASYAZI

3

KAPAK KONUSU

Çağdaş İnsanın Yeni Açmazı: ÇEVRE

4

SÖYLEŞİ

Aliağa Belediye Başkanı: Hakkı ÜLKÜ
Özcan DURMAZ

6

SÖYLEŞİ

Yeşiller Partisi Başkanı Savaş EMEK
Özcan DURMAZ

7

KAPAK KONUSU

Bir Peri Masalı: Mavi Körfez

8

KAPAK KONUSU

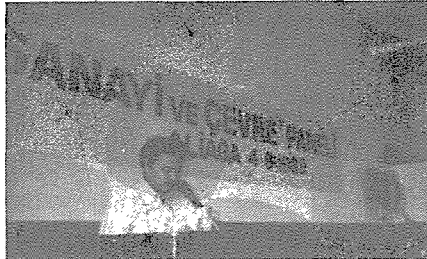
İzmir Körfezine Çevre Açısından Genel Bir Bakış

10

PANEL

Sanayi ve Çevre

14

YEREL YÖNETİMLER

TMMOB'ye Bağlı Oda Üyesi Belediye Başkanları
Buca Belediye Başkanı Ertan ERDEK

16

ARAŞTIRMA- İNCELEME

İzmir'de Toplu Taşımacılık İçin Öneriler
Atılay ARSAN
Mak. Yük. Mühendisi

18

BİR GÖRÜŞ

Sözleşmeli Personel Uygulamasının
Dünü, Bugünü ve Geleceği
İsmail KULAKSIZOĞLU

23

İÇİMİZDEN BİRİ

Serbest Çalışan Meslektaşlarımız: İlhan AÇAN

28

HABERLER

Kentimizde Asansör Kullanımı ve Sorunları,
Yerel Yönetimlerle İlişkiler

30

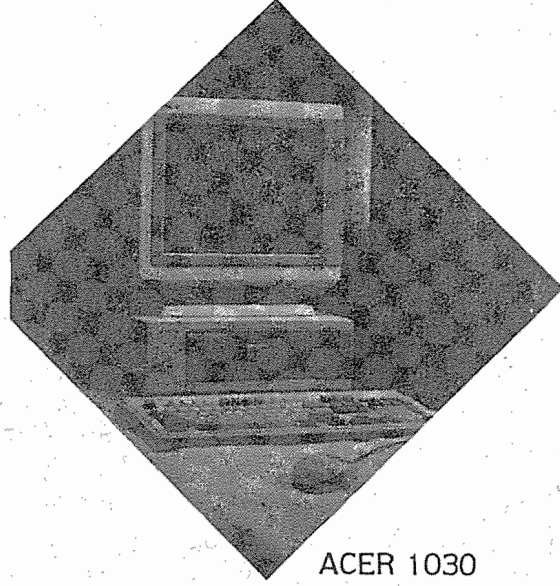
SUBEMİZDEN HABERLER

Genç Meslektaşlarımız Aramıza Katıldı,
Şubemizce Seminer,
Şubemizce "Amerika'da Makina Mühendisleri" Semineri Yapıldı,
Şubemizce Söyleşi: "Hiroşimalar Olmasın",
Şubemizce 4. Dikili Kültür, Sanat Festivaline Gezi Düzenlendi

31

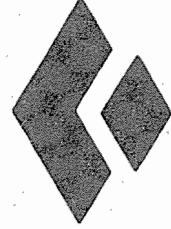
Dünyanın ilk birkaç
05/2 uyumlu bilgisayar-
larından biri olan ACER
1030, mükemmel fonksi-
yonları ile hizmetinizde-
dir.

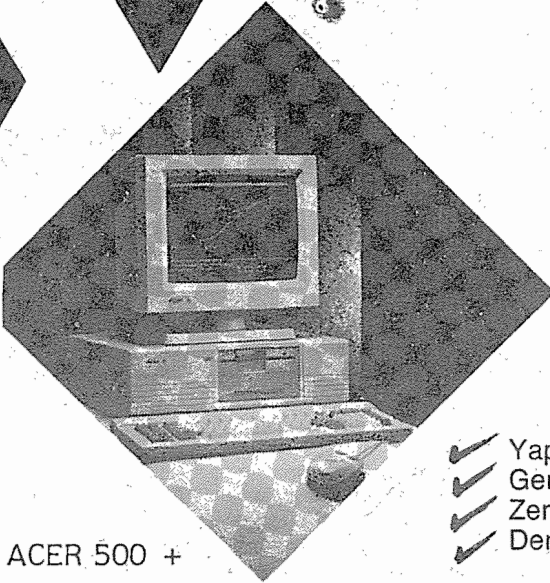
ACER 1030

ACER

"Bilgisayarda değer tanımlı"

Bu yüksek kalite
bilgisayar, kapsamlı,
üretken ve ucuz
olarak hizmetinize
sunulmaktadır.

ACER 500 +

- ✓ Yaptıklarımız Yapacaklarımızın Garantisidir
- ✓ Gerçek Özel Yazılım Hizmeti
- ✓ Zengin Yazılım Kütüphanesi
- ✓ Deneyimli Teknik Servis Hizmeti ile emrinizdeyiz.

"ACER Yetkili Satıcısı"

MİKRO

BİLGİ İŞLEM ve TIC. LTD. ŞTİ.

Cumhuriyet Bulvarı 185/4 Alsancak-İZMİR Tel: 22 45 96

Bülten'den

Ülkemizde alışılmadık bir yaz yaşanıyor. 80'li yıllarda izlenen ve kamuoyunda 24 Ocak kararları diye bilinen ekonomi politika sonucu enflasyon hergeçen gün biraz daha azarak tırmanıyor. Cumhuriyet tarihinde görülen en yüksek yazdönemi aylık enflasyon oranı yüzde 6½ ile geçtiğimiz Haziran ayında gerçekleşirken, üyelerimizde içinde bulunduğu ücretli ve çalışanların yoksullaşma sürecindeki ivme artıyor.

7-8 Ağustos 1989 tarihlerinde alınan yeni kararlarla 8000 dolayındaki sanayi mamul, yarı mamul ve hammaddenin gümrük fonlarının düşürülmesi, yüzde yüzlere varan enflasyona ve döviz darboğazına rağmen Türk parasının "konvertibilite" edilmesiyle ülkemiz ithal malları cennetine, çevrilen ülkemiz Avrupa kapitalizmi ile entegrasyon sürecinde "önlemsiz" bir açık pazara dönüştürülüyor.

Yerli sanayimizin ürünlerinin yabancı sermaye ürünleri karşısında içine düştüğü bu yeni duruma, tekelci sermayenin sözcüsü sanayiciler şiddetle tepki gösteriyorlar. TÜSİAD Başkanı Cem Boyner "Devlet kendi evladının cellatlığına soyunuyor" derken, Sanayi Odaları Konsey Başkanı Şinasi Ertan "Türkiye'de mal üretecek sanayi kalmaz ve bütün pazar yabancıların eline geçerse... zararları toplam öder" diyor. Yerli sanayinin idam fermanı anlamına gelen bu kararlarla sanayi kesiminde çalışan onbinlerce mühendisin de işsizliğin kapısına dayandığını söylemek kahinlik olmasa gerekir.

Öte yandan SEKA grevinde olduğu gibi Demir Çelik işçilerinin 4. aya yaklaşık grevinde de uzlaşmaz tutum takınan siyasal iktidar; anlaşmazlık nedeniyle devletin girdiği inanılmaz zararın yanında işçilerin mütevazı sayılabilecek isteklerine karşı çıkarken "bazı" ithalatçıların özel izinlerle demir çelik ithalatı yolunu açarak el altından "türedi" zenginler yaratıyor.

Bir avuç kesimin çıkarlarını kollayan ekonomi politikaların etkisiyle hergün biraz daha yoksullaşan halkımızın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı da yavaş yavaş elinden alınıyor. Çevre ortamının hızla kirlenmesi ve ekolojik dengenin bozulması insanlığın ve ülkemizin başına ciddi sorunlar açacağı benziyor. Bu bağlamda çevre sorunlarını Bültenimizin bu sayısında kapak konusu yaparak iç sayfalarımızda işliyoruz. 5 Haziran Dünya Çevre günü etkinlikleri çerçevesinde ve ardından gelen Hiroşima'ya Atom bombasının atılmasının yıldönümü olan 5 Ağustos'ta, Bilimsel teknolojik devrimin kazanımlarının insanlık yararına kullanılması gerektiği bu anlamda nükleer silahlarla kimyasal silahların kullanımı ve üretiminin durdurulması gerekliliği bir kez daha kamuoyunun gündemine giriyordu. Oysa aynı günlerde ülkemizin güneydoğusunda, Cudi Dağı ve çevresinde güvenli kuvvetlerinin kimyasal silah kullanma niyetlerinin olduğu basının sayfalarını kaplıyordu.

Çevre sorunları konusunda toplumun duyarlı kesimlerinde yükselen sesleri ve çalışmalarını sizlere aktarmak istiyoruz. Bu amaçla Nif Çayının kirlenmesine karşı imza ve eylem kampanyası başlatan Yeşiller Partisi İzmir örgütünden Başkan Savaş Emek ve hızlı bir kirlenmeyi yaşayan Aliağa ilçesinin çevre sorunları konusunda duyarlı Belediye Başkanı Hakkı Ülkü ile yaptığımız söyleşileri iç sayfalarımızda bulabilirsiniz.

Şubemizin 1970'lerden beri ısrarla üzerinde durduğu İzmir Körfezi'ndeki kirlenme sorunu ve bu konuda yaptığı açıklamalarla önerdiği bir dizi önlem ne yazık ki gazete sayfalarıyla arşivleri süsleyebiliyor. Yıllardır yöneticilerce ciddiye alınmayan İzmir Körfezi'ndeki kirlilik artık çözümsüzlüğün kapısına dayanmış bulunuyor. Son yıllarda temizleme çalışması olduğu iddia edilen bir dizi çalışma yürütülüyor. İzmir körfezindeki kirlilik sorunu ile temizleme çalışmalarını ve bu konuda uygulanan birbirinden çok farklı projeleri ile alarak değerlendiren iki yazıyı sayfa ve arşiv süslemekten öteye geçebilmesi dileğimizle yayınlıyoruz.

Kentçi toplu taşımacılık konusuna eğilen yazımızı İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bu konuda "bilgiçlikle sürdürdüğü çalışmalarında" yararlanması dileğiyle yayınlıyoruz.

Sözleşmeli Personel Kanunu Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildi. TMMOB, Odamız ve Şubemiz bu yasa tasarısını aşamasından beri şiddetle eleştirerek karşı çıkıyorlardı. Bültenimizin ilk sayısında bütün yönleriyle işlenen bu konu değişik açılardan incelenerek sözleşmeli Personel Uygulamasının iç yüzü gösteriliyordu. Uygulama aşamasında gerçek yüzü ortaya çıkan bu yasanın Anayasa Mahkemesi'nce iptalinden sonra, yasa düdü, bugüne uygulama örnekleri ve iptal gerekçeleriyle işleyen bir yazıyı demokratik kamuoyunun haklılığını bir kez daha sergilemek ve hukukun zaferini belgelemek için yayınlıyoruz.

Dizi yazılarımız sürüyor. Bu sayımızda TMMOB'ye bağlı Oda üyesi Buca Belediye Başkanı Ertan Erdek'le yaptığımız söyleşiyi; Serbest Çalışan Meslektaşımız İlhan Acan'la yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere esen kalın.

Saygılarımızla

Çağdaş İnsanın Yeni Açmazı; ÇEVRE

Özcan DURMAZ

Çevre kirliliği ve ekolojik den-
genin hızla bozulması ikinci
büyük savaştan sonra insan-
lığın karşılaştığı en ciddi sorunlardan
biri olarak boy gösteriyor. Toplum-
lar bilimsel-teknolojik devrimin kaza-
nımlarını gündelik yaşama aktararak
endüstri toplumu olma yolunda yür-
rürken bunun doğuracağı olumsuz
sonuçları dikkate almıyorlar.

İnsanlığın on milyonlarca yıllık do-
ğal mirası neredeyse yarım yüzyıla
sıkıştırılabilecek bir zaman sürecin-
de harcayıp tüketmiş olması çağı-
mızda çevre sorununun boyutunu or-
taya koymaktadır. Bu hızlı tükenişin
ardından bozulmuş bir çevre ve eko-
lojik denge sorunuyla karşı karşıya
kalan insanlık ırk, din ve sistem ayı-
rımı olmaksızın topyekün bir tehdit-
le karşı karşıya kalmış bulunuyor.

Dünyanın koruyucu ozon tabaka-
sının delinmesiyle birlikte insanlık
çok ciddi iklimsel ve coğrafi değişim-
lerle karşı karşıya kalmış bulunuyor.
Yakın zamanda güneş yanıklarının
cilt kanseri hastalıklarına dönüşmesi
tehlikesi doğarken uzun vadede iklim-
sel değişikliklerin ve buzulların
erimesiyle dünyamızın kıyı bölgele-
rinin sular altında kalması tehlikesi
ortaya çıkıyor.

Öte yandan toprakların ve suların
kirlenmesi besin kaynaklarının azal-
masına yol açarken yer altı ve yer
üstü doğal zenginliklerin sanki "ye-
dekte bir başka dünya daha var-
mışcasına" talan edilmesi bir baş-
ka yaşamsal tehlikeye işaret ediyor.

Dünyanın akciğeri sayılan Ama-
zon ormanlarındaki kıyım ise mev-
cut havadaki dengeleri çok yakın bir
gelecekte alt üst edebilecek boyut-
lara ulaşmış bulunuyor. Bu bölgedeki
devletler, altına girdikleri büyük
borç yüklerini ormanları daha fazla
kesip satarak hafifletmeye çalışıyor-
lar.

Daha 5-6 yıl öncesine kadar yöre-
mizin en güzel kirazları Kemalpaşa'da
yeşitiyordu. Nif çayı dolaylarında-
ki tarlalarda her türlü meyva ağacı

bulunuyor ve yöre halkı çay kenar-
larındaki mesire yerlerine piknike gi-
diyordu.

Oysa bugün Nif çayından gümüş
rengi su yerine kırmızı, mavi, yeşil
renkli kimyasal maddeye ve zehirli
maddelere doymuş bir sıvı akıyor.
Bu civardaki fabrikalar atıklarını Nif
çayına veriyorlar. Artık ne kiraz
ağaçları ne de başka meyve ağaç-
ları var. Çünkü ağaçlar birer birer
kuruyor. Artık kimse burada piknik
yapmıyor.

Nif çayı gibi başka bir çok akar-
suyumuz da tehdit altında bulun-
yor. Üstelik akarsulardan yeraltı su-
larına karışan zehirli artıklar yeraltı
sularını da zehirliyor.

Dünya harikası Manyas kuş cen-
netinde 250 tür kuş çeşidi yaşıyor-
du. Daha bir kaç yıl öncesine kadar
burası dünyanın eşsiz güzelliklerin-
den birisi olduğu için Birleşmiş Mil-
letlerin ilgili komisyonlarınca koruma
altına alınması gerekli yöreler için-
de anılmıştı. Ama bugün Manyas
gölü, Çevredeki fabrikaların atıkları-
nı akıttıkları derelerin getirdiği kirlilik
nedeniyle pislik havuzuna dönü-
şerek yok oluyor. Artık kuşlar gelmi-
yor. Asit yağmurları çevredeki bitki
örtüsünü yok ediyor. Çevredeki güb-
re fabrikalarının sahibi ise alay eder-
cesine "Fabrikanın çevreyi kirlet-
tiğini ispat edene 1 milyar veri-
rim" diyor. Bu da yetmezmiş gibi
gazetelere çarşaf çarşaf ilan vererek
"Doğayı korumak bizim başta ge-
len görevimiz..... Bizim fabrikamızın
doğaya hiç bir zararı yok" diyor.

Ege bölgesinin şirin beldelerinden
birisini de Aliağa'dır. Denize kadar
uzanan zeytinlikleri, dantel gibi kıyı-
larındaki güzel koyları bir boynuz gi-
bi giren körfezi ilk bakanın gözüne
çarpar.

Bugün Aliağa, rafineri tesisleri,
Petkim ve gemi söküm başta olmak
üzere bir çok sanayi tesisinin yerleş-
tiği bir belde olarak kirliliğin ege-

menliği altına giriyor. Havası, toprağı
ve denizi kirlenmiş ve kirlilik hızla ar-
tıyor. Arıtma tesislerine rağmen anı-
lan kuruluşlar her yıl Aliağa Körfe-
zi'ne 2500 ton ham petrol akıtıyor.
Rüzgar güneyden estiği zaman Pet-
kim, Rafineri Gemi Söküm tesisle-
rinden kaynaklanan duman ve ko-
ku Aliağa'yı istila ediyor. Aliağa'nın
verimli tarım alanları ve zeytinlikleri
bazı çıkar çevrelerince fabrika yap-
mak için yağmalanıyor. Halen birçok
sanayi tesisi ovanın ortasında çalış-
ıyor ve yenilerinin inşaatları sürü-
yor. Fabrikaların zehirli gazları ve
dumanları çevredeki bitki örtüsünü

ÜLKEMİZDE DURUM

Ülkemiz de bu kirlenme sürecinde
payını alırken, gelişmiş ülkelerden
farklı olarak yetkililerin ve kamuoyu-
nun duyarsızlığı nedeniyle çevreyi
kirlüten kaynaklara ve çevre ortamı-
nın bozulmasına neden olan etkin-
liklere karşı neredeyse hiç bir yaptırım
getirilmiyor.

Bu duyarsızlığın yarattığı vahşet
tablosu bugün ülkemizin hemen her
yöresini süslerken çevre kirliliği ve
doğal çevrenin tahribatı her geçen
gün bir başka yerde canlı yaşamını
tehdit etme sınırına varıyor.

ENDÜSTRİYEL ATIKLARIN YARATTIĞI KİRLİLİK

"Deniz Kirlenirmiyi?", "Akan su
pislik tutmaz" atasözleri artık an-
lamını yitirirken, denizlerimiz, gölle-
rimiz ve akarsularımız lağım çukuru
ve kimyasal madde havuzlarına
dönüşüyor.

İzmir körfezi, İzmit körfezi ve ben-
zerlerinde canlı yaşamı ortadan kal-
ıyor, başta Marmara denizi, Aliağa
körfezi olmak üzere hemen tüm kıyılarımızda ve koylarımızda kirlilik
tehlike sınırlarını zorluyor.

Dün İzmit ve İzmir körfezinin ba-
şına gelenlerin yarın Aliağa Körfezi,
Marmara Denizi ve Gökova Körfezi
ile diğerlerinin başına gelmesi uzak
bir olasılık gibi görünmüyor.

ve ürünleri etkiliyor, toprak verimsizleşiyor. Yörede yaşayan halk ise sesini duyuracak yetkili bulamıyor.

YERLEŞME VE KENT KAYNAKLI KİRLİLİK

Çevre kirliliğinin ve doğal dengenin bozulmasının tek sorumlusu plansız sanayileşme değil kuşkusuz. Plansız kentleşme ile kent kökenli atıkların da bunda payı büyük.

Doğanın kendi içindeki uyumu dikkate alınmaksızın plansız ve gelişigüzel bir yerleşmenin egemen olduğu ülkemizde başta büyük kentler olmak üzere hemen her yörede yerleşmeden kaynaklanan çevre sorunları gözümüze çarpıyor.

Büyük kentlerimiz başta Ankara, İzmir, Bursa olmak üzere hava kirliliğinin tehdidi altında yaşıyor. Daha geçtiğimiz kış Bursa'da hava kirliliğinin iki kişinin boğularak ölmesine yol açtığı usumuzdadır. Yine büyük, küçük tüm kentlerimiz çevrelerindeki göl, akarsu ve denizlerin kirlenmesine evsel atıklar yoluyla katkıda bulunuyor.

Bunun yanında son yıllarda yaşanan kıyı yağmacılığı ise yerleşmeden kaynaklanan doğa tahribatının bir başka yüzünü oluşturuyor.

Marmara Denizi'ndeki adalardan İskenderun'a kadar uzanan Ege, Akdeniz sahil şeridinde "yazlık", "villa", "site" adı altında başlayan salgın hiç bir plan ve programdan nasibini almadan tam bir başıbozukluk içinde sürüyor.

Edremit ve Burhaniye Körfezi'nin zeytinlikler, palamutluklar ve ayçiçeği tarlalarıyla uyumlu yeşil-deniz ilişkisi yok edilerek buralara baştan başa beton yığını andıran siteler kuruyor. Üstelik bu kıyı yerleşimi sit alanı dışında bırakılan tarihi Adremition kentinin kalıntıları üzerine kurularken antik kentin toprakaltı ve toprak üstünde kalan kalıntıları inşaatların temellerinde kullanılıyor. Yetkililer ise buraların sit alanı dışındaydığını, bu nedenle müdahale edemeyeceklerini söyleyerek bu kıyıya göz yumuyorlar.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde Antik Psilis kentinin kalıntıları üzerine kurulan ve daha önce birkaç

kez mühürlendiği halde inşaatı tamamlanan beş yıldızlı bir otelin açılışını ise başbakan yapıyor. Üstelik "Bizans'tan kalma taş parçalarını mı, yoksa beş yıldızlı otelleri mi tercih edeceğiz?" diyerek siyasi iktidarın kıyı yağmacılığına bakışı konusunda da açıklık getirmiş oluyordu.

Kıyı yağmacılığı en küçük kıyı köyüne kadar ulaşıırken, Kuşadası, Marmaris ve Bodrum tam bir felaketi anlatıyor. Dağ-taş beyaz villalarla doldurulurken yeşilden iz bile görünmüyor. Üstelik buralarda hiç bir alt yapı çalışmasına da rastlanılmıyor.

Eşsiz güzellikteki kıyılarımızdan Gökova Körfezi'ndeki koylar plansız turizm yatırımlarıyla ve yat turizmiyle hızla kirlenirken bu yetmemiş olacak ki 25-30 yıl gibi kısa ömürlü bir yatırım olan Kemerköy termik santralının yapımıyla bu süreç hızlandırılmak isteniyor. Çevresindeki köylere ve antik Stratonikera kentinin yok edilmesi pahasına bu santralin yapım çalışmaları sürdürülüyor.

DIŞ KAYNAKLI KİRLİLİK

Gelişmiş sanayi ülkeleri kendi ülkelerindeki bilinçli kamuoyunun baskısı nedeniyle doğal çevreye bırakmadıkları kirliliklerini Türkiye gibi ülkelere ve üçüncü dünya ülkelere aktarıyorlar. Son yıllarda bu konuda basına yansıma olanağını bulan pek çok örnek bulunuyor.

Geçtiğimiz yıl özellikle Karadeniz sahillerine vuran zehirli variller konuyu bütün sıcaklığıyla yeniden gündeme getirirken yetkililer bu konuda birkaç hamasi söylem dışında hiç bir girişimde bulunmadan konuyu geçiştiriyorlardı.

Yine geçtiğimiz yıl Petersburg gemisi, getirdiği zehirli atık yükünü basının ve kamuoyunun tepkisi nedeniyle ülkemiz topraklarına boşaltmıyor ve gemi aylarca denizlerimizde kaldıktan sonra birgün yükünü Sovyetler Birliği'ne boşalttığını iddia ederek boş bir halde sularımızı terk ediyordu.

BİRKAÇ SON SÖZ

"Kısa zamanda", "herşeye rağmen", "daha çok kazanmak" ilkesinin ağır bastığı, sanayileşmek adı-

na plan ve program yapılmadan doğal çevrenin çıkar gruplarına peşkeş çekildiği ülkemizde, bunların çıkarlarını temsil eden siyasi iktidarların çevre sorunlarına çözüm bulmalarını beklemek, siyasal iktidarın devlet adına yaptığı yatırımlarla doğal çevrenin kıyımına öncülük ettiği bir ortamda olsa olsa safdillik olacaktır.

Bugün sorunun çözümü için kamuoyunun sorunun bilincine varıp sahip çıkması ve demokratik ülkelerde olduğu gibi örgütlenerek sesini yükseltmesi tek yol olarak görünüyor.

24 Ocak kararlarını 12 Eylül baskısıyla uygulayarak ülkemizi grevsiz, sendikası ucuz emek cennetine çeviren anlayış tekellerce ve işbirlikçilerine ülkemiz kirlenirken bu konuda toplumun tepki göstermesine de örgütlenme engeliyle karşı çıkıyor. Demokratik olmayan ortam çevre sorunlarının hergün biraz daha büyümesine neden oluyor.

Siyasal iktidar talancı uygulamalarının idare mahkemesinde dava edilmesini önleyebilmek için meslek örgütlerinin idare mahkemelerinde dava açabilme yetkilerini ellerinden alarak seslerini kısarak istiyor.

Siyasal iktidar çevre düşmanı tavırını sürdürürken bu konuda örnek bir davranış gösteren yerel yönetimler çevre sorunlarının çözümü konusunda belde halkının isteği bu kamu yararı doğrultusunda çalışmalar yapıyorlar. Siyasal iktidarca çıkar gruplarına peşkeş çekilen Göcek kıyılarında, Göcek belediyesi uygulamayı durdurarak kıyılarına sahip çıkıyor. Aliağa Belediyesi de iki kez idari mahkeme tarafından yapımı durdurulduğu halde inşaatı devam eden demir-çelik tesislerinin yapımını engellemek için belde halkıyla birlikte sesini yükseltirken idare mahkemesinde dava açıyor ve davayı kazanıyor.

Pratik uygulamalar da göstermek tedir ki, bugün yerel yönetimlerin çevre konusunda vereceği mücadele büyük önem taşıyor. Şubemiz bu konuda yerel yönetimlerle işbirliği ve güçbirliği içinde TMMOB örgütlülüğü çerçevesinde etkin katkı koymaya çalışmaktadır. □

Aliağa Belediye Başkanı Hakkı ÜLKÜ

Söyleşi: Özcan DURMAZ

BÜLTEN: Aliağa'daki çevre kirliliği konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

ÜLKÜ: Biz yerel seçimler önceden beri çevre sorunlarının önemine ve bunların Aliağa'daki boyutlarına değindik. Aliağa'nın en önemli sorunlarından birisinin çevre sorunu olduğunu, üstelik hava, deniz ve toprak kirliliğinin birlikte Aliağa'yı tehdit ettiğini vurguladık, vurguluyoruz.

BÜLTEN: Aliağa'daki kirlitici kaynaklar ve kirliliğin boyutu nedir?

ÜLKÜ: Bugün Aliağa Körfezine, arıtma tesislerine rağmen, gemi söküm ve diğer rafineri tesislerinden yılda 2500 ton ham yağ ve petrol aktığı bilimsel olarak hesaplanmış durumdadır. Rafineriye yanaşan gemi ve tankerlerde gerekli tedbirler alınmadığı için ortaya çıkan kazalar nedeniyle akan petrol ise bunun dışındadır.

Biz rafineriyi bu nedenle 26 Mayıs 1989'da mahkemeye verdik ve dava sürüyor.

Ayrıca Ege Demir Çelik Fabrikası ve Termik Santral kurma girişimlerine karşı "Çakmaklı" köylüleriyle beraber mücadele verdik. Fabrika kurulacak alanda ve köyde geniş çaplı toplantılar düzenlendi, basın ve kamuoyunun dikkati olayın üzerine çekildi. İzmir İdare Mahkemesi büyük olasılıkla bu tepkileri de göz önünde bulundurarak 2 kez tesislerin kurulmasını reddeden karar aldı.

Yine 4 Haziran'da TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu ve Üniversite ile beraber Aliağa'da bir "Sanayi ve Çevre" paneli düzenledik.

BÜLTEN: Beldenizdeki çevre sorunlarının çözümü konusunda ne tür çalışmalar yapmayı planlıyorsunuz?

ÜLKÜ: Yerel yönetimler, özellikle de ilçe belediyeleri, çevreyi kirlen kaynaklara karşı hiçbir yaptırım

yetkisine sahip değil. Büyükşehirlerin görece var olan yetkileri bizde yok. Ama biz tüm yetkisizliğimize rağmen beldemizdeki çevre sorunlarının çözümü yolunda çaba harcamak için varız.

Bu nedenle ilk olarak kirliliğin boyutlarını öğrenerek işe başlamak gerekir diye düşündük. Beldemizdeki hava kirliliğinin boyutlarını saptamak üzere, daha önce 4 Haziran'da yaptığımız panelde de ortaya konulduğu gibi Üniversite ile işbirliği yapma yoluna gittik. Dokuz Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü ile birlikte bir "Hava Ölçüm İstasyonu" kurduk. Cihazları onlar getirdi. Biz Belediye olarak yer verdik, kurulmasına yardımcı olduk.

Hava Ölçüm İstasyonu örnek bir girişim olarak değerlendirilmelidir. Çünkü dev boyutlardaki çevre sorunları konusunda yerel yönetimler, üniversiteler, meslek odaları ve ilgili kurumların işbirliği içinde olmaları gerektiği daha önce panelimizde de dile getirilmişti. TMMOB'ye bağlı odalarla yaptığımız protokoller vasıtasıyla da çevre sorunlarının çözümüne katkının yanısıra, düzenli, sağlıklı ve temiz bir çevre yaratılmasını amaçlamaktayız. Anılan kurumlarla işbirliğimiz böylelikle yaşama geçmeye başlamış bulunuyoruz.

BÜLTEN: Çevre sorunlarının çözümü konusunda siyasi iktidardan, hükümetten beklentileriniz nelerdir?

ÜLKÜ: Bugün siyasi iktidar tam bir çevre düşmanı gibi davranıp çev-

renin, doğal ve tarihi değerlerin yok edilmesine göz yumarak onları peşkeş çekerken, tüm çevre korumacı politikalara da karşı çıkmakta, kulaklarını tıkamaktadır.

Başında kaç aydır müsteşarı bile olmayan bir Çevre Müsteşarlığının çevre konusunda neler yapabildiği ya da yapamadığı ortadadır. Bir çevre bakanlığı kurularak bu bakanlıkça her düzeyde bir örgütlenme yaratılmalıdır.

Doğru politikalar üretmez ve henüz vakit varken çevre sorunlarının çözümü yolunda genel ve yerel çabaları gündeme getiremezsek, ne göllerimiz, denizlerimiz, topraklarımız ve havamız temizlenir, ne de yarına yaşanacak bir dünya kalır.

BÜLTEN: Başkaca söylemek istediğiniz bir şey var mı?

ÜLKÜ: Ulusal mühendislik kurumumuz olan TMMOB ile yakın ilişkiler kuruyoruz TMMOB ve bağlı odalardan önemli destek ve yardımlar alacağımızı biliyoruz. Biz kurumsal düzeyde geliştirdiğimiz bu ilişkilerin, bireyler düzleminde de yakınlaşmasını istiyoruz.

Bir sanayi bölgesi olan beldemizdeki kuruluşlarda çalışan yüzlerce mühendis var. Bu mühendis arkadaşlarla ilişkilerimizi geliştirmek ve onların bilgi ve deney birikimlerinden faydalanmak istiyoruz.

Tüm mühendis arkadaşlarımızı belediyemize davet ediyor ve en kısa zamanda beraber olabilmeyi diliyoruz. □

Yeşiller Partisi İl Başkanı Savaş EMEK

Söyleşi: Özcan DURMAZ

Yeşiller Partisi İzmir İl Örgütü Kemalpaşa'daki Nif Çayı'nın kurtarılması konusunda mücadeleye veriyor. Bu mücadelenin bir parçası olarak sürdürdükleri imza kampanyası sırasında, Yeşiller Partisi İzmir İl Başkanı Savaş Emek ile görüştük.

Savaş Emek, Nif Çayı'ndaki ve çevresindeki olayları avucunun içi gibi biliyor. Hemen anlatmaya başladı. "Yöredeki altmış kadar fabrikanın birçoğunda arıtma tesisi yok, olanlarında çoğu maliyet hesapları nedeniyle çalıştırılmıyor. Biriktirilen atık sular gece yarısı gizlice Nif Çayı'na boşaltılıyor.

Nif Çayı'nda su yerine eriyik halinde çinko, krom siyanür, bakır, kurşun vb. maddeler akıyor. Çevresindeki insanlar ölüyor, ağaçlar kuruyor, kısaca doğa yok oluyor. Temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşam hakkı Kemalpaşalılara tanınmıyor. Çevre yasasının 30. maddesinde yer alan çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan gerçek ve tüzel kişiler idari makamlara başvurarak bu faaliyetin durdurulmasını isteyebilirler hükmü bu yörede işleminde.

Yeşiller Partisi; Nif Çayı'nı ve yöreyi tahrip eden doğayı öldüren tesislerin, fabrikaların faaliyetlerinin derhal durdurulması ve yine çevre kanununa göre, kirletenlerin, kirlenmede sorumluluğu olanların meydana gelen zararları tazmin ederek, çevreyi eski haline getirmelerini talep ediyor."

BÜLTEN: Nif Çayı konusunda imza toplamak dışında ne tür çalışmalar yapıldı:

EMEK: Nif Çayı konusundaki çalışmalarımız Şubat ayından beri sürüyor. Kirlenme ile ilgili keşif yapıldıktan sonra "Tabut Eylemi"yle kamuoyunun dikkati yörenin üzerine çekildi. Civarda Nif Çayı'na atıklarını boşaltan ve kirliliğe neden olan fabrikalar saptanarak partimiz tarafından mahkemeye verildi. Çaydaki sudan örnek alındığı halde tahlil ücreti çok fazla olduğundan yaptırılmadı. Üniversiteye bu konuda yaptığımız başvuru ise "kirlilik çok açıkça görüldüğü için tahlil yapmaya gerek yoktur" biçiminde geçiştirildi. Ama bu konuda mahkemeye sunulabilecek resmi bir rapora ihtiyaç var.

Mayıs ayında kampanya canlandı; yazar, çizer sanatçı ve aydınlara bu konuda mektuplar gönderdik. Yeni Asır Gazetesi ve Özdemir Hazine ile ilgili. Olay basında yer aldı. Ancak bunlar çözüm değil, önemli olan yöre halkının olayı sahiplenmesi, Çevreyi ancak o yörede yaşayanlar kurtarabilir, biz ancak motive edici olabiliriz.

BÜLTEN: İmza kampanyasını nereye bağlamak ve daha sonra neler yapmak istiyorsunuz?

EMEK: Yedibin imza toplamayı hedefliyoruz. İmzaları bir dilekçe eşliğinde valiliğe sunacağız. Valiliğin kapatma yetkisi var. Kemalpaşa'daki yerel yönetim ise oradaki fabrikalara "sağılacak inek" gözüyle ba-

kıyor ve kopardığı yardımları kâr sayıyor.

Daha sonra Kemalpaşa'da bir miting ve İzmir'de "Sanayileşme ve Çevre" konulu bir panel düzenlenmeyi düşünüyoruz.

BÜLTEN: Nif Çayı'ndaki kirlenmenin boyutları nedir ve buradaki kirlenme çevreye nasıl bir etki yapıyor?

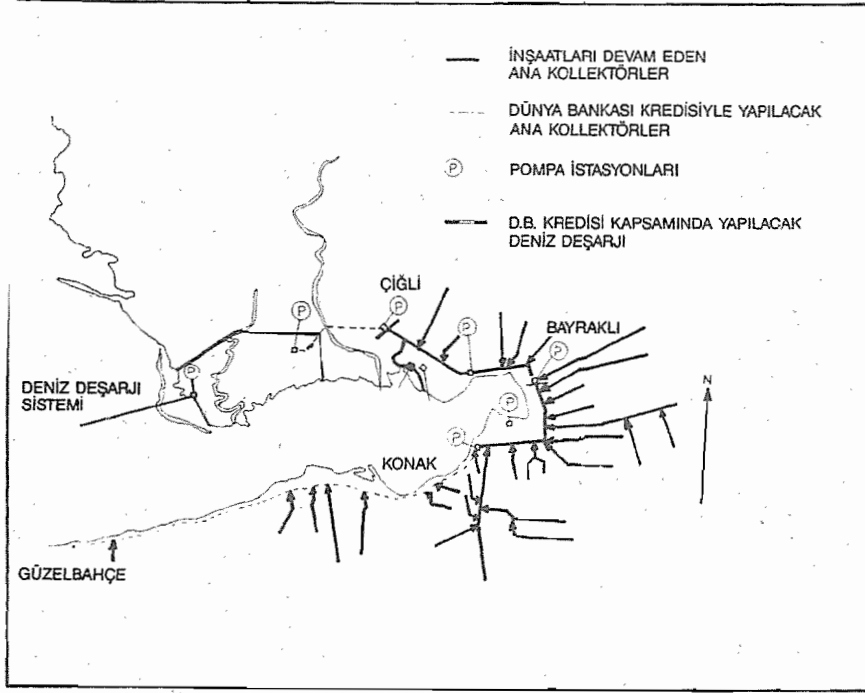
EMEK: Nif Çayı'ndaki kirlenmenin boyutları çok büyük. Yeraltı sularında siyanür bile var. Fabrikalar pompalarla yeraltı sularını çektikleri için, çaydan akan doğal su değil, fabrikaların atıkları. Çaydan akan kimyasal sıvı yeraltı sularına karışıyor, bu sular kullanılarak üretilen gıda maddelerinin ve buralardan su alarak üretim yapan gıda endüstrisi ürünlerinin içine giriyor. İnsanlar zehirleniyor.

Gediz nehrine karışan Nif Çayı, Tuzla Kuş Cennetini ve Gediz'den sulama yapılan tarım alanlarını tehdit ediyor Tuzla'dan körfeze karışan bu sular körfezi kirletiyor.

Emiralem'deki D.S.İ pompaları çalıştırılmıyor. Çünkü yeraltından kirli su çekiyorlar. Kemalpaşa içme suyuna siyanür karıştığı sanılıyor; ama bu konuda henüz bir araştırma yapılmadı. □

Not: Bülten'imiz baskıya hazırlanırken Yeşiller Partisi'nin kampanyasını ve tepkileri dikkate alan Valilik Nif Çayı'nı kirleten 4 fabrikayı mühürlüdü.

Bir Peri Masalı: Mavi Körfez

Gökdeniz NEŞ'ER
DEÜ, Deniz Bilimleri ve
Teknolojisi Enstitü'nde
Araştırma Görevlisi

İzmir Körfez'inde kirlenmenin neden olduğu sorunların başında körfezde canlı yaşamının giderek azalması ve özellikle iç körfezin dip kısımlarında anaerobik (oksijensiz) ortamın giderek yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan H₂S (Hidrojen Sülfür) gazının çevreyi rahatsız edici boyutlara ulaşmasıdır.

Körfeziyle yaşayan bir deniz şehri İzmir'in insanının denizle ilişkisi yalnızca o meş'um bölgeden geçerken burnunu tıkmak, nefes almamaya çalışmak; sahilde yürürken yakın suları görmemek için denizle arasına bir mesafe koymak ve ancak İzmir gurunun büyüdü altında Körfez'i seyretmeye tahammülden mi ibaret kalacak? İzmirli-Körfez ilişkisi Platon'u bile mezarında rahatsız edecek bir platonik aşkın ötesine geçemeyecek mi? Körfez'de yüzmek, Körfez'de avlanmak, Körfez'de yelkenliyle gezmek, Körfez'de sörf yapmak daha bir kuşak öncesinden dinlediğimiz peri masallarının hayalleri.

Peki, Körfez ne alemde? Körfez'in bugünkü denizel ekosistemiyle ilgili bilgilerine danıştığımız uzmanlar, durumu aşağıdaki gibi özetlediler:

“Ülkemizin üçüncü büyük kenti olan İzmir, Ege Denizi'nin 60 km. kadar karanın içine sokulmasıyla oluşturduğu doğal bir körfe-

zin çevresinde yer almaktadır. Bu kentin her türlü evsel, endüstriyel atıkları ve civardaki tarımsal faaliyetler sonucu oluşan atıklar yillardan beri herhangi bir temizleme işlemi geçirmeksizin denize ulaştığı için Körfez'in ekolojik dengesi giderek bozulmuştur. Çevre kirlenmesinden dolayı karşılaşılan sorunların somut bir şekilde yaşanması sonucu son yıllarda halkta çevre bilinci oluşmuş ve konu kamuoyunda tartışmaya açılmıştır.

İzmir Körfez'inde kirlenmenin neden olduğu sorunların başında körfezde canlı yaşamının giderek azalması ve özellikle iç körfezin dip kısımlarında anaerobik (oksijensiz) ortamın giderek yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan H₂S (Hidrojen Sülfür) gazının çevreyi rahatsız edici boyutlara ulaşmasıdır.

Bu sorunlardan yola çıkılarak İzmir Körfezi'nde bugüne kadar yapılmış yüzü aşkın çalışma olmakla birlikte bu çalışmaların büyük bir kısmı belirli konuların araştırılmasını içermektedir.

Oysa; fiziksel, kimyasal, biyolojik ve jeolojik birçok olayın birbiriyle çok yönlü etkileşimi sonucu oluşan deniz kirlenmesi olayı uzun süreli ve multidisipliner araştırmalar ile izlenip değerlendirilmelidir.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknoloji Enstitüsü tarafından 1988 yılından itibaren Körfez, İzmir Büyükşehir Belediyesi adına periyodik ve kapsamlı taramalara tabi tutulmaktadır.

İzmir Körfezi'nde bugüne kadar yapılan araştırmalarda deniz suyunun niteliğini belirleyen berraklık, askı yük, oksijen besleyici elementler ile planktonik organizmaların doğrudan evsel ve endüstriyel kirlenme ile ilişkide oldu-

ğu ve bu atıkların Körfez'deki canlı yaşamı nitel ve nicel yönden etkilediği saptanmıştır.

Körfeze ulaşan bu atıkları yarattığı birincil kirlenme yanında, özellikle besleyici tuzlarca zengin kirli sularda yaşayabilen mikroorganizmaların ilkbahar ve sonbahar aylarında aşırı çoğalması sonucu Körfez suları yeşil, kahverengi, kırmızı renkler almakta ve yaşam süresi çok kısıtlı olan bu türlerin daha sonra ölümü sonucu ikincil (sekonder) bir kirlenme oluşmaktadır.

Körfezdeki bu iki kimyasal kirlenme özellikle iç ve orta körfezde görülmekte ve giderek dış körfeze yayılmaktadır."

Kurtarıcı Büyük Kanal Projesi gibi görünmektedir. İzmir Körfezi'ni kirlilik baskısı altında tutan evsel ve endüstriyel atıksuların tümü merkezi bir sistemle toplanıp arıtılmadan ve arıtılmış sular seyrelme potansiyeli açısından daha olumlu bir görünüm arzeden Dış Körfez'e deşarj edilmeden kirlilik sorunu kesin bir çözüme ulaşmayacaktır. Atıksuların merkezi bir sistemle toplanıp arıtılması temel çözümü çevresinde de çeşitli alt stratejiler oluşturulmuştur. Bunlardan en önemli iki tanesi:

İzmir Körfez kirliliğinin önlenmesi için kentte oluşan evsel ve endüstriyel atıksuların tek bir ayırık kanalizasyon sisteminde toplanması ve Çiğli yakınlarında kurulacak bir arıtma tesisinde arıtılması çözümü getirilmiştir.

★ Kentin güney bölgesinde oluşan atıksuların ayrı bir sistemle toplanarak Körfez'in güneyinde oluşturulacak küçük bir arıtma tesisini ile kent merkez ve kuzey bölgeleri ile Buca, Bornova, Me-

lez havzası gibi hinterlandında oluşan atıksuların Çiğli yöresine iletilecek ikinci ve büyük bir arıtma tesisinde arıtılmasından sonra iki ayrı deniz deşarjı ile Dış Körfez'e boşaltılması.

Körfezimizin artık bir deniz olarak yaşamımıza katılması çok olumlu sosyal değişimleri de getirecek bir mutluluktur. Temiz denizimize en kısa zamanda ulaşmak umuduyula...

★ Kentte oluşan tüm atıksuların tek bir sistemle toplanarak Çiğli yöresinde oluşturulacak tek bir arıtma tesisinde arıtılması ve bir derin deniz deşarjı sistemi ile Dış Körfez'e boşaltılması önerileri olmuştur. Bu iki alt strateji arasında yapılan ekonomik kıyaslama ikincisinin daha tutarlı olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

İzmir Körfez kirliliğinin önlenmesi için kentte oluşan evsel ve endüstriyel atıksuların tek bir ayırık kanalizasyon sisteminde toplanması

ve Çiğli yakınlarında kurulacak bir arıtma tesisinde arıtılması çözümü getirilmiştir. Şekil'de bu sistemin ana hatları özetlenmektedir. Sistem Körfez'in çevresini Güzelbahçe'de başlayarak kateden bir ana kuşaklama kanalı, bu kanala deşarj eden kollektörler ve bu kollektörlere deşarj eden tersiyer kanallardan oluşmaktadır.

"İzmir Büyük Kanal Projesi" olarak adlandırılan bu sistemin ana kuşaklamasının Gümrük'ten Çiğli'ye kadar olan çeşitli kesimleri İller Bankası'nca ihale edilmiş olup, sistemin geriye kalan kısmının İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce Dünya Bankası'ndan temin edilen kredilerle gerçekleştirilmesi düşünülmektedir.

Körfezimizin artık bir DENİZ olarak yaşamımıza katılması çok olumlu sosyal değişimleri de getirecek bir mutluluktur. Temiz denizimize en kısa zamanda ulaşmak umuduyula...□

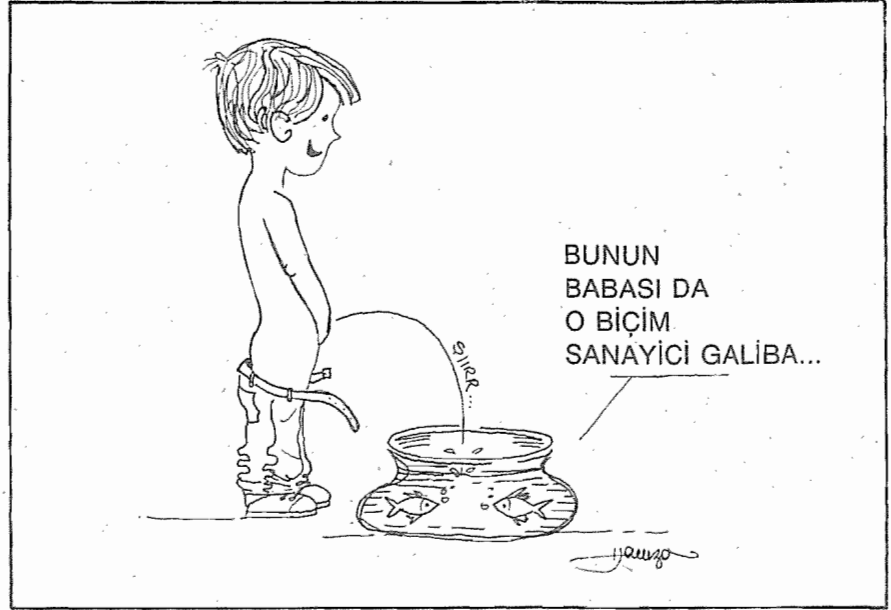
KAYNAKÇA

1- USLU, O., ŞENGÜL F.; "İzmir Büyük Kanal Projesi Tanıtımı"; Çevre ve İnsan; Haziran 1987; S.19-20; ANKARA.

İzmir Körfezine Çevre Açısından Genel Bir Bakış

Ülkemizin üçüncü büyük şehri olan İzmir önemli bir sanayi ve ticaret merkezidir. Şehir yerleşmiş olduğu körfez ve çevresi ise ilkçağlardan bugüne insan faaliyetlerine önemli bir merkez olma özelliğini korumaktadır. Dolayısıyla insanlar tarafından böylesine aivilerek terk edilmeyen, aksine her geçen gün nüfusu artan şehir, yine insanların kendisine karşı gösterdiği olumsuz tavırlar nedeniyle gittikçe güç yaşanır hale gelmeye başlamıştır. Şehir ve çevresi günümüzde ittikçe artan çarpık kentleşme nedeniyle yeşilden uzaklaşıp kırıçlaşıırken, her geçen gün verimli toprakları azalmaktadır. Ama hemen iatırlatalım, ki bu hale geliş özelliğe Cumhuriyet dönemimizin son 30-40 yılı içinde hızını gittikçe arttırılmıştır.

İzmir kenti çevresinde son yıllarda tarım alanından çıkarılıp şehirleşme ve sanayileşmeye açılan bu araziler şu anda beton blok ve fabrikaların her türden atığının zararlı etkisi altındadır. Bu alanda ki yapılaşmanın ne yazık ki en garip olanı, verimli Bornova ovasına ilk dikilen yapılardan birinin Ege Üniversitesi Kampüsü ve Ziraat Fakültesi olmasıdır. Bu ve buna benzer örneklemeler yapmak bu yazı kapsamında sığmayacak kadar çoktur. İzmir denilince, İzmir Körfezi, Kordonboyu ve Karşıyaka ilk akla gelen yerlerdir. Ama hiç buralara dikkatle baktınız mı?, buraları şimdi ne garip yerlerdir. Toplumumuzun gelir düzeyi yönünden en üst tabakasını oluşturan insanlar milyonlarca lira ödeyip en lüks yapıları buralara denizin önüne set çekercesine yapıp büyük bir bencillik örneği sergilemişlerdir. Ülkemizde kent planlamasını anlamak olanak dışı. Deniz kenarlarına içte-kilerden daha çok, kat hakkı verilerek

içteki binaların denizi görmemeleri adeta yasal zorunluluk haline gelmiştir. İzmir'de, sıcak yaz günleri öğleden sonra çıkan meşhur İmbat rüzgarlarına rastlamak artık mümkün değil. Rüzgar esse bile hemen deniz kıyısındaki bu "beton bloklara" çarparak kaybolmakta ve yüz metre içerdekiler bunu hissedememektedirler. İzmir'li olanlar çok iyi hatırlıyacaktır, on onbeş sene öncesine kadar Halkapınar ve çevresini. Şu anda garaj ve sebze halinin olduğu bu alan o yıllarda Çınarlı Meslek Lisesi'nin bulunduğu yerden başlayan çamlık ve çevrelediği bir göle sahipti. Bu göl o dönemde şehrin içme suyu ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamakla kalmayıp aynı zamanda bulunamayacak güzellikle bir rekreasyon alanı idi. Yine aynı yıllarda şimdiki İzmir Belediye'sinin çalıştırdığı Mezbaşa'nın sağ ve sol tarafından denize girmek mümkündür. Buralara şimdi ne oldu dersiniz?

Körfez İzmir ve çevresinin tüm havzasından gelen yağmur sularını,

hemen hemen her semtin gönderdiği kanalizasyonlarını, şehrin içinde ve çevresindeki bütün fabrikaların gönderdiği sanayi atıksularını bünyesinde toplayıp depolamaya mahkum edilmiş yarı kapalı zavallı bir su kütesidir. Bir de bunlara ilaveten Kuzeyden gelerek Körfez'e dökülen ve beraberinde Gediz havzasının bütün tarımsal drenaj suları ile beraber irili ufaklı pek çok yerleşim bölgesinin evsel ve endüstriyel atıksularını içeren Gediz Nehri vardır. Ayrıca, İzmir limanının Körfeze olan kirlilik katkısını da unutmamak gerekir.

İzmir Körfezi'ne haritadan bakacak olursak üç bölgede inceleyebiliriz. İç, Orta ve Dış Körfez, İç Körfez Güneyde Alsancak Limanı ile Kuzeyde Turan'a kadar olan kısmı kapsar ve yazımızın esas konusunu teşkil eden ölü kısımdır. Hemen ilave edelim ki, Orta Körfez kirlilik açısından can çekişmekte, Dış Körfez ise iyileşmesi çok güç olan öldürücü hastalığa yakalanmak üzeredir. Bu hastayı, sahipleri ve hekimleri,

en son Hekim Adası açıklarındaki zedelenmeye bile seyirci kalarak ve hatta doğrudan yardım ederek izlemektedirler...

2- YASAL DURUM

Günümüz Türkiye'sinde de nihayet 1982 Anayasa'sına çevre ile ilgili bir madde girebilmiş ve 11 Ağustos 1983 tarihinde 2872 sayılı "Çevre Kanunu" çevre sorunlarının çözümü için yasal çerçeve oluşturmuştur. Son iki yıldır hazırlanmasına rağmen yürürlüğe neden konulmadığını anlayamadığımız su, atıksu ve alıcı ortamlarla, buralara yapılabilecek deşarj standartlarını belirleyen "Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Yönergesi" mevcuttur. Bunların yanısıra herkesin bildiği ama pek çok kez görmemezlikten geldiği 1380 sayılı tüzük ve sirküler vardır. Bir kez daha hatırlatalım, 1982 Anayasa'sının 56. maddesi, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı ve bu hakkı sağlayacak düzenlemeleri devletin yapma mecburiyeti ilk kez 2872 sayılı çevre kanunu ile yasal çerçeveye oturtulmuştur, derken geçmişte, su kirliliğinin önlenmesine yönelik oluşturulan çok çeşitli yasal düzenlemelerin genelde konu ile ilgili yetkilerin değişik kuruluşlara dağıtılmış olduğu ve bu nedenle etkin bir su kirliliği kontrolü politikasının gerçekleştirilemediği görülmektedir. Örneğin, İmar ve İskan Yönetmeliğine ait bazı bölümler yeni kuruluşları arazi kullanımında çevre sorunları yaratmama yönlendirirken, 1380 sayılı Su Ürünleri Yasası ülkemizdeki tüm yüzeysel suların su ürünleri yetiştirme alanı olduğunu kabul etmiştir. Yine bu yasa buralarda akla gelebilecek tüm fiziksel, kimyasal ve biyolojik parametreler için sınırlayıcı hüküm ve yaptırımlar getirmiştir. Halen her ikisi de yürürlükte bulunan bu yasal düzenlemelerin kendi başlarına ve yine Sağlık Bakanlığı'nca uygulanmakta olan 1953 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunununa amir hükümleri ile birlikte 1983 yılında yeniden revize edilen Gayrisihhi Müesseseler Yönetmeliğinin ülkemizde su kirliliğini önlemeye yetmediği görmekteyiz.

3- KÖRFEZDE YAPILAN DAHA ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu alanda ilk çalışmalar 1970'li yıllarda DSİ tarafından Camp-Harris-Mesera Mühendislik Gurubuna yaptırılan İzmir Kanalizasyonu Master Plan ve Fizibilite Raporu olmuş ancak uygulamaya konulmamıştır. 1977 yılında bir önceki çalışmanın revizyonu ve kesin projenin yapılması isteği ile Nisan 1977 tarihinde İller Bankası Genel Müdürlüğü'nce Federal Alman Holfelder Firması danışmanlığında Su-Yapı Müşavir Mühendislik Firmasına verilecek 1981 yılında tamamlanmıştır. Bu raporda İzmir kentinde toplanan suların toplama sisteminden geçirilerek Çiğli'de arıtıldıktan sonra Gediz nehrine verilip oradan denize ulaşmasını önermektedir. Bu durum 1980 yılı Ekim ayında Ege Üniversitesi İnşaat Fakültesi Çevre ve İnşaat Mühendisliği Bölümlerince araştırılmış, Ayrıca İller Bankası Genel Müdürlüğü'ne bir rapor halinde sunulmuştur. Halen bu projelere göre yapımı süren 49 km'lik ana kollektör ve 90 km'lik tali kollektör ve pis su şebekesi inşaatı ile körfez için çok önemli kurtarma çalışması yapılmaktadır.

Körfeze gelen evsel kaynaklı kirlilik, endüstriyel kirlilik ve drenaj kanallarından alınan örnekler 1978 yılında İller Bankası ve E.Ü. İnşaat Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü ile ortaklaşa analizlenmiş, kirlilik parametre türleri ve miktarları saptanmıştır. Benzeri çalışma 1984 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik - Mimarlık Fakültesi Çevre Bölümü tarafından TÜBİTAK adına bir yıl süre ile yapılacak sonuçlar rapor edilmiştir. İzmir Alsancak Limanı Tevsi inşaatı zemin etüdü ve sondaj raporları E.Ü. Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü tarafından 1975 yılında etüd edilerek Bayındırlık Bakanlığı Limanlar İnşaat Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Aynı müdürlüğe 1983 yılında Temel Araştırma A.Ş. tarafından Liman içinde, Tekar Limited Şirketi tarafından Orta Körfezde yapılan zemin etüdü rapor halinde sunulmuştur. Benzeri kıyı çalışması Konak-Üçkuyular ve Kar-

şıyaka -Alaybey-Bostanlı sahil yolu Geoteknik raporları yine İzmir Belediyesi için Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü tarafından 1982 ve 1984 yıllarındaki araştırmalarla rapor edilerek söz konusu sahillerin zemin profilleri hakkında ilgililere bilgi sunulmuştur. Dokuz Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümünün körfez hakkında son olarak yaptığı çalışmalardan 1985 yılındaki İzmir Atıksu Tesisleri Fizibilite Etüdü ve bu çalışmanın ikinci kısmı olan körfezin dispersiyon yeteneğini belirleme ve derin deniz deşarjı proje çalışması (halen devam etmekte) ile Aralık 1986'da tamamladığı İzmir İç Körfez Kirlilik Etüdü projesidir. Bütün bunların yanısıra yine 1965'li yıllardan bugüne kadar gerek yurtiçi bilimsel literatüre gerekse uluslararası literatüre geçen pekçok lisansüstü tez, araştırma projesi ve incelemelerle körfezin hidrolojik, hidrobiyolojik ve ekolojik durumunu inceleyip İzmir körfezinde hidrobiyolojik ve ekolojik koşulların değişmesi ve körfez kirliliği ile bu değişikliğin ilişkisi ortaya konmuştur.

"Çevre kirliliğinin önlenmesi konusunda Birleşmiş Milletler Çevre Programına bağlı Akdeniz Eylem Planı, İzmir'de yürütülen çalışmaların yalnız Akdeniz ülkelerinde değil, bütün dünyaya örnek gösterilmesi gerektiği hususunda 15 Temmuz'da Yugoslavya'nın Split kentinde yapılan toplantıda mutabakat sağlanmıştır. Bunun sonucu Akdeniz Eylem Planının geniş bir çerçevede bütün dünyada deniz ve çevre kirliliğini önleyici pilot uygulamaları ve yatırımları İzmir'de gerçekleştirmesi kararı bulunmaktadır"

Belediye 1970'lerden beri devam eden büyük kanal projesine başlamıştır ve körfez kirliliğinin önlenmesinde son derece gerekli, en acil olan gecikmiş bir çalışmayı hızlandırmaktadır. Sanayi kuruluşlarını sürekli denetliyerek hava ve su kirliliği açısından önlem alınması için baskı yapmakta ve gereken kuruluşları da kapatmaktadır. Bünyesinde

ri ve yabancı danışman bulundurası sayesinde pek çok sanayi dalı n arıtma tesisi yapımı işini koordidebilmektedir. Bu çalışmaların ilkin Melez-I projesi ile görmeyiz. Söz konusu proje Halkapınar evkiinde kurulu 10 adet endüstri-i işletmenin İzmir Büyükşehir Be-diyesi'nin koordinatörlüğünde 5 ubat 1985 tarihinden itibaren müş-rek çalışarak işi ihaleye vermiştir. Austrian Consult firması bu iha-yi çok düşük bir fiyatla kazanmış. Buradaki on kuruluşa da proje apmış ve yapılan proje protokolü zizat Belediye Başkanının da bu-nduğu bir törenle kabul edilmiştir. ncak yapılan projeler Çevre Mü-endisliği açısından kabul görmeye-ek türde olup teknolojik ve bilimsel erilerden uzak bir aldatmaca bütü-üdü. Bu projeler teknik, ekonomik e uygulama bazlarında da birçok tarsız esasa sahiptirler. Yine bir amanlar başkanlık danışmaların-lan birinde içinde bulunduğu Türk e Belçika ortaklı bir firmanın yaptı-ı ünlü Gökdere Deri Fabrikaları atıksularını arıtmak için yapılan tes-is bu işi yapmaktan uzak kalmış ve Belediyeye kapatılarak durum mah-cemeye intikal ettirilmiş ve Üniver-site'den bilirkişi raporu verilmiştir. Kentimizde bu birkaç kötü deneyi-min yanısıra düzenli ve verimli çalış-şan birkaç endüstriyel atıksu arıtma tesisi de mevcuttur.

Önemli üzerinde durduğumuz ve konuyu en geniş kapsamıyla ortaya koyduğumuz körfez temizleme çalışmaları için de benzeri durum ya-şanmaktadır. Belediye Başkanının çabaları ile "İZBELCOM" adında sermayesinin % 51'i İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne % 49'u Belçikalı International Dredging şirketine ait olmak üzere kurdukları şirkete İç Körfezi temizleme işini vermişlerdir. Bu firma şu anda körfezde çok kirli olan bölgedeki dip çamurları kazıya-rak daha az kirli olan Hekim adası açıklarına bu çamuru dökmekte ve yeni kirli alanlar yaratabilmek için canla başla çalışmaktadır.

Bizler bütün bu bilgileri her sabah yeni bir söz düellosunu izlemek için aldığımız gazetelerden öğrenmekte-

yiz. İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı şirketin yaptığı işi sürekli olarak hiçbir eleştiriye kulak asma-dan savunabilmekte ve konuya ait söz söyleyebilenlerin görüşlerini sa-dece siyasi istismar ve kamuoyunu yanıltma çabaları şeklinde lanse et-mektedir. Öte yandan üniversitede konuya ilişkin projeyi yaptırdığı Çev-re Mühendisliği Bölümü Başkanı Doç.Dr. Orhan Uslu'yu yaklaşık altı aydan beri aklına gelebilen her ko-nuda suçlamaktadır. Böyle bir konu-da başlangıçta görüşlerini almak için başvurduğu ve daha sonra da kendisine verilen raporları dikkate dahi almadan eyleme geçtiği için el-betteki Deniz Bilimleri ve Teknoloji-si Enstitüsü ve Çevre Mühendisliği Bölümünü bilimsel yaklaşımlarından ötürü rakip olarak görecektir. Bele-diye'nin bu konuda neden böyle ısr-arla yanlış yaptığını elbette bir sü-re sonra öğreneceğiz ama yarın çok geç olacaktır.

Bu konuda yasalara göre suç iş-lenmektedir. Şöyleki "1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve bu kanu-na ilişkin Su Ürünleri Tüzüğü ile Tarım Orman ve Köylüleri Bakan-lığı'nca yayınlanan Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Sirküler uyarınca, İç sulara ve denizlerde-ki su ürünleri istihsal yerlerine su da çökebilen maddeleri halz atık-ların, suda bulanıklık yaratan atık-ların, atıksu kaynaklı çamurların ve suların kullanım amacını olum-suz yönde etkileyebilecek diğer maddelerin alıcı su ortamlarına verilmesi yasaklanmıştır" Şüphesiz devletin kanunlarına üniversite öğretim üyeleri Belediye Başkan-larından daha saygılı ve itatkar olacakt-ır. 11 Ağustos 1983 tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Çevre Kanunu"-nun 10 uncu maddesi gereğince; gerçekleştirmeyi planladıkları faali-yetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işle-tmeler bir "Çevresel Etki Değerlen-dirme Raporu" hazırlarlar. Bu ra-porda çevreye yapılabilecek tüm et-kiler gözönünde bulundurularak, çevre kirlenmesine neden olabile-cek atık ve artıkların ne şekilde za-

rarsız hale getirilebileceği ve bu hu-susta alınacak önlemler belirlilir. Çevresel Etki Değerlendirme Rapo-ru'nun hangi tip projelerde istenece-ği, içereceği hususlar ve hangi ma-kamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikle belirlenir. Belediyenin bu kanundan da hiç bir haberi olma-dığından eminiz, şayet bilselerdi muhakkak gereğini yapacaklardı ama kanunu bilmemek acaba ma-zeret sayılabilir mi...?

SONUÇ VE ÖNERİLER

İzmir Körfezi'nde yapılan fiziksel, kimyasal, biyolojik, ekolojik, hidrolo-jik ve hidrobiyolojik araştırmaların sonuçlarına göre;

- ★ İç körfez canlı yaşamı açısından ve çevresine olan etkileri nede-niyle aşırı kirli olup tehlike sını-rarı içine yıllardır girmiş bulun-maktadır.
- ★ Körfezin büyük bir bölümü kirlili-ğin sonucu olarak rekreasyon açısından bile elverişsizdir.
- ★ Körfeze halen yapılmakta olan atık deşarjları durdurulmadıkça veya atıksular arıtılmadıkça soru-na çözüm amacıyla yapılacak tüm müdahaleler zaman ve eko-nomik kayıptan başka birşey de-ğildir.
- ★ Orta ve Dış Körfez dahil olmak üzere hızla aşırı ötrofikasyona doğru gidilmektedir.
- ★ Körfezde canlı türlerinin sayısı yıl-lara göre azalma göstermektedir ve yerleşik organizmalar da azal-mıştır.
- ★ Körfez bünyesinde yaşayan can-lılarda insan sağlığını tehdit eden ve ölümlere yol açabilecek düze-ye kısa sürede ulaşılacağı tahmin edilen ağır metal kirliliği mev-cuttur.
- ★ Körfezdeki canlılar için en önemli besin maddelerinden olan kar-bon, azot, fosfor gibi maddeler miktarca bol bulunmakta ve bir-birlerine göre oranları zengin beslenme ve hızlı üreme düzey-lerine işaret etmektedir.
- ★ Körfezde genelde akıntılar kuzeybatı-güneydoğu istikame-tinde olduğundan İç Körfezin teh-likeli dip çamurları şu anda dökü-

mün yapıldığı alandan öncelikle doğu yönünü tehlikeye düşürecek ve kısmen daha az kirli olan bu bölgeyi hızla aşırı kirliliğe yönlendirecektir.

- ★ Çamurun alınması için getirilen "Oтары" ve "Big Boss" gemilerinin dip çamurunu çıkarma yöntemi bu bölgedeki dipsularının karışmasını sağladıkları için de Orta Körfezde tehlike yaratmaktadır.
- ★ Çıkarılacak çamur miktarı 7.5 milyon metre küp hacindedir ama bu miktar en kısa sürede çeşitli etkilerle İç Körfez'de yeniden toplanarak eski seviyesine ulaşacaktır.
- ★ Çamur döküm işlemi başlamadan önceki hali ile körfezin tümündeki su kütlesinde krom derişimi normal değerinin 100 katı, çinko 5-6 katı olup diğer ağır metal ve iz elementlerde benzer oranlarda fazlalıklarını korumaktadır. Çamur dökülmesinden sonra dipte ağır metallerin yanısıra azot ve fosforda da 200-300 kat artış olacaktır.
- ★ Taşınan 7.5 milyon metreköp çamurun bünyesindeki 1536 azot ve 57 ton fosfor döküm sahası olan Adalar-Pelikan Feneri ve Kizilman sahili arasındaki 3558 milyon metreküplük deniz suyu hacminde azot ve fosfor için 0.43 ve 0.016 mg/l düzeyinde artıracaktır.
- ★ İzmir ve çevresinin yeşilliksizliği ve akarsuların taşkın debileriyle taşıdıkları erozyon malzemesinin

fazlalığı İç Körfezden uzaklaştırılan çamuru yeniden sağlıklıyabilecektir.

- ★ Körfez balıkçılığının önemli bir kısmının yapıldığı bu döküm alanında ileriki yıllarda aynı işin yapılması yapılamıyacağı herhalikarda tartışılması gereken konudur. Şayet buradaki canlılar özellikle balıklar ölmeseyse bile bu balıkları yiyen insanlarda zehirlenme veya ölüm olayları gündeme gelecektir.

Bu anlattıklarımızla felaket tellallığı yapmıyoruz. İç körfezi temizlemeyip kokuyu ve tehlikeyi daha ne kadar yaşyalım? Hiç kimse bu çalışmanın gereksiz olduğunu savunmasın, bu çalışma gereklidir, yapılmalıdır ama zamanı, yeri, yöntemi ve mantığı yanlıştır. Diğer tüm alternatifler gündeme gelmese bile bu çamur çıkarılacaksa ya açık denize veya kıyıda tesbit edilecek bir depolama bölgesine dökülmesi uygun olacaktır. Kıyıya çamur boşaltılması halinde bu çamurlar yoğunlaştırılmalı, fosfor içerikleri azaltılması ağır metal kirlilik düzeyleri düşürülmeli ve bunun gibi amaçlar için kimyasal ve mekanik arıtıma tabi tutulmalıdır.

Yapılan çalışmalarda mutlaka Çevresel Etki Değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu değerlendirmeyi yabancı "uzmanlara" değilde yerli uzmanlara yaptırmak bizce şarttır. Bu nedenle çamurun nakli konusunda da Belediyenin Avrupa'lılardan önce bizim bilim adamlarımıza güvenmesi gerekir. Değerlendirmeyi yapanlar yapılacak faaliyetin fiziksel,

biyolojik, ekolojik ve sosyo-ekonomik etkilerinin, kapsamının ve şiddetlerini analizini doğru bir şekilde ortaya koymaları gerekir.

Özelde İzmir Körfezi konusunda genelde ise ülkemizde yaşamakta olan çevre sorunları konusunda üniversitelerimiz ve bilim adamlarımızla beraber, ulusal mühendisliğimizin birikimi ve geleneğini taşıyan onbirlerce mühendisi bünyesinde barındıran TMMOB'ye bağlı odalarla diyalog ve işbirliğine girmek önemli bir yol alacak görünüyor. Yukarıda da anıldığı gibi geçmişte yapılan ve "kerametli kendinden menkul" bağımsız çalışmaların sonuçsuz kaldığı, ülkemizin, insanımızın paralarının körfezin çamurlarına ve bir avuç spekalasyoncuya kaptırıldığı ortadadır.

TMMOB'ye bağlı odalar ve şubemiz yıllardır çevre sorunları konusunda kamuoyu yaratmak, mevcut sorunların yaşama konusunda görüş üretmek, çözüm sürecine katılmak türünden çalışmaların içinde yer almaktadır. Bugün ve yarında aynı toplumsal sorumluluk bilinciyle olaya yaklaşırken, özellikle konuyu yakından izleyerek çözüm konusunda çaba göstereceğine inandığı toplumcu yerel yönetimlerle işbirliği içinde çözüm sürecine katılmaya hayırdır. □

Not: Bu yazı Şubemiz Çevre Komisyonunca, 26-28 Ekim 1987 tarihlerinde yapılan Çevre 87 Sempozyumuna sunulan bildiriden derlenmiştir.

Bakanlık Genelgesine İsyan

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının TMMOB'ye bağlı odalarla ile belediyelerin işbirliği yapmasını engelleyen genelgeye Egeli Belediye Başkanları karşı çıktılar.

Egeli Belediye Başkanları bu genelgeyi baskı uygulaması olarak nitelendirecek, "Anayasal kuruluşlar olan Belediyeler ve Odalar arasında işbirliğini kimse engelleyemez" dediler. Başkanlar kararna-

meye şiddetle karşı çıktıkları belirterek "Odalarla yakın ilişkimiz sürececek" dediler.

Manisa Belediye Başkanı Zafer ÜNAL, Denizli Belediye Başkanı Ali MARIM, Aydın Belediye Başkanı Cevat ALDEMİR, Balıkesir Belediye Başkanı Sami GÖKDENİZ, Çanakkale Belediye Başkanı İsmail ÖZAY, Muğla Belediye Başkanı Orhan ÇAKIR, Uşak Belediye Başkanı Ali KÜ-

NEK, İzmir Anakent Belediye Başkanı Yüksel ÇAKMUR, Bornova Belediye Başkanı Ali SÖZER, Konak Belediye Başkanı Ahmet SARIŞIN, Karşıyaka Belediye Başkanı Cihan TÜRSEN, Buca Belediye Başkanı Ertan ERDEK ve Uria Belediye Başkanı Bülent BARATALI bakanlık genelgesine tepki gösteren Belediye Başkanlarından bazıları.

“Sanayi ve Çevre”

Dünya Çevre Günü nedeniyle Aliağa Belediyesi ve TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu'nca, 4 Haziran 1989 günü Aliağa'da “Sanayi ve Çevre” onulu bir panel düzenlendi.

Aliağa Belediye Başkanı Hakkı Ülü ve TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu sekreteri Fasih Kutluay tarafından yapılan açış konuşmalarıyla başlayan Panel'i Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğretim yesi Prof.Aysen Müezzinoğlu yönetti. Panele konuşmacı olarak; Kimya Mühendisleri Odası Bölge Şubesi Başkanı Muammer Bayçın, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi adına Çevre Mühendisi Hikmet Toprak, Mimarlar Odası İzmir Şubesi adına Levent Gedizlioğlu ve Petrol-İş Sendikası Eğitim Görevlisi Zülkür Şair katıldılar.

Giderek yokolan ve niteliği bozularak, sıkıntısı yaşanmaya başlayan doğal kaynakların önemine değinerek konuşmasına başlayan Aliağa Belediye Başkanı Hakkı Ülkü, çevre sorunlarının uluslararası bir nitelik taşıyarak tüm ülkeleri tehdit ettiğini, oysa bu kirliliğin yaratıcısının daha çok gelişmiş ülkeler olduğunu belirterek, Birleşmiş Milletler örgütünün 5 Haziran 1972'de Stockholm'de yaptığı toplantıda konulan ilkelere uyulması gerektiğini söyledi.

Ülkemizde çevre sorunlarının siyasal iktidarcı ciddiye alınmadığını,

Gökova'ya termik santrali kurulması, radyasyonlu çayların halka içirilmesi, zehirli varillerin denizde dolaşması, ülkemizin çöplük haline gelmesi vb. örneklerle açıklayan Ülkü, çevre sorunlarının çözümü için iktidar değişikliğinin zorunlu olduğunu söyleyerek, yeni iktidarın çevre konusunda izlemesi gereken temel politikayı özetledi.

Yerel yönetimlerin çevre sorunları konusunda, yetki ve sorumluluk açısından bir dengesizlik içinde olduklarını belirterek, “yetkilerin, çevre sorunlarının çözümünde sendikaların, meslek örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin teknik ve moral desteğine ihtiyacı vardır” dedi.

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Fasih Kutluay, günümüzde çevre sorunlarının global sorunlar olarak sınır tanımadan tüm ülkeleri ve insanlığı tehdit ettiğini söyleyerek, bu konuda nükleer denemelerden ve diğer kaynaklardan meydana gelen radyoaktif sızıntıların geçmişte yaptığı tahribatla ilgili örnekler verdikten sonra diğer çevre sorunlarıyla ilgili bazı örnekler vererek, artık bu konuda uluslararası düzeyde çözüm yolları aranması gerektiğini vurguladı.

TMMOB'nin bu konuda ulusal çapta verilecek mücadelede yerini almaya hazır olduğunu belirterek, özellikle yerel yönetimlerle sonuç alıcı çalışmalar içine girilebileceğini vurgulayarak Aliağa Belediye-

yesi ile ortaklaşa düzenlenen bu panelin, bölgemizde örnek bir çalışmanın başlatılmasında ilk adım olabileceğini söyledi.

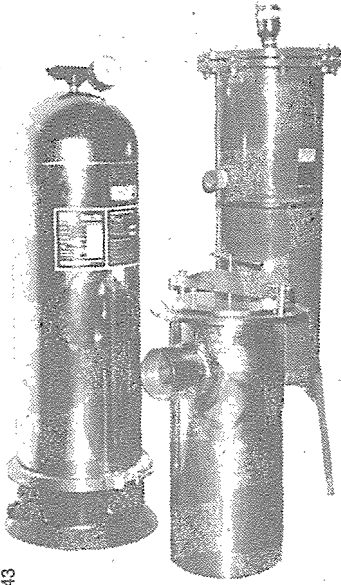
Yerel yönetimlerin çevre konusunda üstlenebileceği rolün çok önemli olduğunu söyleyen Kutluay, bu konuda Göcek Belediyesi'nin halkın istemi doğrultusunda aldığı kararı örnek olarak gösterdi.

Çevre sorunları konusunda son 5-6 yıldır ülkemizde yükselen duyarlılığın önemi üzerinde durarak, toplumun tüm kesimlerinde soruna sahip çıkılmasının önemini vurguladı.

Kent merkezlerinde yaşanan kirliliğin daha da etkili olduğunu, ancak yine son dönemde karşılaşılan tarihsel ve kültürel değerlerin yağmalanması ve doğal zenginliğimizin harcanmasının daha az önemli olmadığını belirten Kutluay, siyasi iktidarın bu konudaki politikalarını eleştirerek, “Holdinglere peşkeş çekilen ve döviz geliri adına yok edilen doğal zenginliğimizi bir daha geriye getirmek mümkün değildir” dedi.

“Kalkınma mı yoksa Çevre mi?” sorusundan hareketle “Çevre ve ekolojik denge gözardı edilerek sağlanacak bir kalkınmanın sonu çıkmaz sokaktır” diyerek, “sanayileşme ve kalkınma politikaları mutlaka çevre planlarıyla birlikte yapılmalı ve biri diğerine tercih edilmemelidir” dedi. Kentleşmenin ve sanayileşmenin bedelinin, çevre kirlenmesi olarak gösterilmesinin kabul edilemeyeceğini söyleyerek altyapıya ve planlamaya gereken önemin verilmesi gerektiğini belirtti.

Kutluay konuşmasını, böyle bir etkinliğin düzenlenmesine katıldığı için Aliağa Belediyesi'ne teşekkür ederek bitirirken, bu çalışma ve işbirliğinin bir başlangıç olmasını ve tüm yerel yönetimlere örnek olmasını diledi

Gratik-Mar 155943

SU FİLTRELERİ

- KARTUŞLU FİLTRELER
- KUM FİLTRELERİ
- KARBON FİLTRELERİ
- OTOMATİK TEMİZLEMELİ FİLTRELER
- ÇAMUR FİLTRELERİ
- SİKLON FİLTRELER
- YÜZME HAVUZU FİLTRELERİ

BURKUT MÜHENDİSLİK VE TİCARET

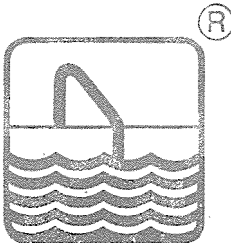
Yeni Asır İşhanı P.6-35 210 İZMİR Tel: (51) 25 83 33 - 25 86 08 Fax: (51) 25 89 79

YÜZME HAVUZU

İÇİN

İTHAL ve YERLİ MALZEMELER

- HER ÇEŞİT FİLTRE
- POMPALAR
- OTOMATİK KLOR ve PH CİHAZLARI
- DOZAJ POMPALARI
- SÜPÜRGELER
- MERDİVENLER
- SU ALTI LAMBALARI ve TRAFOLARI
- TEST CİHAZLARI
- AKSESUARLAR

BURKUT
HAVUZCULUK

Mak.Yük.Müh. ENİS BURKUT

Yeni Asır İşhanı P.6 35210 - İZMİR
Tel : (51) 25 83 33 - 25 86 08
Fax: (51) 25 89 79

TMMOB'ye Bağlı Oda Üyesi Belediye Başkanları

Buca Belediye Başkanı Ertan ERDEK

TMMOB'ye bağlı oda üyesi Belediye Başkanlarıyla yaptığımız dizi söyleşimizi sürdürüyoruz.

Bu sayımızda Buca Belediye Başkanı Mimar sayın Ertan Erdek'le yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

Söyleşi: Hamza ÖZ

ERTAN ERDEK KİMDİR?

1947 yılında Denizli'de doğan Erdek ilk okul ve ortaokulu burada okuduktan sonra, Liseyi İzmir Namık Kemal Lisesi'nde bitirmiştir.

Buca Mimarlık Yüksek Okulu'ndan mezun olarak uzun yıllar mimarlık yapan Erdek, bir ara Belediye Meclis üyesi de yapmıştır. Belediye Başkanı seçimlerinden önce Buca SHP İlçe başkanlığı da yapan Erdek, 26 Mart 1989 seçimlerinde Buca Belediye Başkanlığı'nı kazandı.

BUCA BELEDİYE BAŞKANI;
ERTAN ERDEK

BÜLTEN: Sayın Başkan, Mühendis ve mimarların son yerel seçimlere yoğun ilgi göstermesinin ana nedeni sizce nedir?

ERDEK: Doğrusu buydu bana göre. Çünkü son yerel seçimlerle ilgili olarak bakmamak lazım meseleye. Bir mimar, bir mühendis, bir makina mühendisi arkadaşlarımız belediyeçiliği kısmında olsa okul hayatında öğreniyor, yaşamında gerçek-

leştiriyor. Özellikle bir mühendis ve mimarlar belediyede yapılan hizmetlerin çoğunu okul hayatımızda öğreniyoruz. Meslek hayatımızda da tatbik ediyoruz. Saniyorum ki daha fazla topluma yarar sağlayabilmek için kalabalık sayıda müracaat oldu. Toplum da artık bunun bilincine varmış durumda. Bu nedenle de mimar, mühendis ve makina mühendisi gibi teknik eleman arkadaşımıza daha fazla görev verildi. Bence bu noktada birleşiyoruz.

BÜLTEN: Sayın Başkan, TMMOB'ye bağlı oda üyesi bir başkan olarak belediyeler ve TMMOB ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz? TMMOB'ye bağlı odalar yerel yönetimlerle ne tür bir ilişki içinde olmalıdır?

ERDEK: Şimdi TMMOB'ye bağlı oda üyesi olarak ben bugün belediye başkanım ama asıl mesleğim mimarlık.. Yani ben belediye başkanlığını bir gün elbet bırakacağım ama, mimarlığımı bırakmayacağım. Tekrar günün birinde mesleğime döneceğim. Öncelikle meslek odama saygım var. Bir kere ilerlemiş çağda dünyanın gelişmişliğini gözünü-

ne alacak olursak, teknolojinin bu denli ilerlemesine rağmen, ben gerekli ölçüde Türkiye'de mimar ve mühendislere fazlaca değer verildiğini zannetmiyorum. TMMOB bunun öncülüğünü yapmakta. Yani ülkenin ileri boyutlara ulaşabilmesi için kendi branşlarında, teknik olarak, belediyeçilik olarak ne yapılması gerekiyorsa, açık ve net bir biçimde odalarla iç içe, kol kola olacağız. Oda üyesi olmakla birlikte çağdaş bir insan olarak da buna gereksinmem olduğu zannediyorum. Odayla bağlantılarımız muhakkak iç içe olacaktır, çünkü odalar bir şehircilikten tutunda, alt yapıya kadar bir şehrin yapılaşmasına boyut getirecek olan kuruluşlardır. Bunun öncülüğünü yapmaktadırlar. Türkiye'nin gelişmesini istiyorsak, İzmir'in gelişmesini istiyorsak, ben Buca Belediye Başkanı olarak, Buca'nın gelişmesini düşünüyorsam, ki düşünüyorum. Bunun için odalarla iç içe, omuz omuza olmak zorunda olduğumu hissediyorum.

Buca tarihi eserlerle dolu bir semt, bu tarihi eserleri restore etmek suretiyle, sanat galerilerine ve etkinlikleri olan binalar haline dönüştüreceğiz ve özlenen Buca'yı, halkımızın özlediği Buca'yı yaratmaya çalışacağız.

BÜLTEN: Genel olarak belediyeçilik olgusunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Demokratik belediyeçiliğin temel ilkeleri sizce nelerdir?

ERDEK: Genel hatlarıyla belediyeçilik olgusu; halka hizmet, belediyeçilik anlayışım bu. Halkın günlük yaşamında, sabahleyin evinde uyandıktan, gece yatıncaya kadar geçen bu günlük yaşam sürecinde bütün karşılaştığı olaylarla direkt olarak belediye ilgili. Sabahleyin vatandaş kalkar ilk önce elini yüzünü yıkar, su meselesi vardır, belediye ko-

nusudur. Kahvaltıda peynir, zeytin belediye kontrolündedir. Çıkıp iş yerine gitmek için ulaşım sorunu vardır, yine belediyenin kontrolündedir. Bana göre bir vatandaşın bizden istediği zannediyorum ki çok basit aslında, vatandaşın suları akıyorsa, ulaşım olarak iş yerine en kısa zamanda gidebiliyorsa, akşamleyin işinden çıktığında, yine evine en kısa zamanda beklemeksizin gelebiliyorsa, geldiği zaman duşunu alabilmek için suyunu açtığı zaman, suyu akabiliyorsa, zannediyorum ki Türk toplumunda belediyeçiliğin % 70-80'ini halletmiş oluruz. Halk bunu bekliyor. Ama bunun ötesinde sağlıktan tutunda eğitime varıncaya kadar, kültür faaliyetlerine kadar her alanda kalıcı ve etkin olmalı bence belediyeler. Bende sosyal demokrat bir belediyeçilik anlayışı içerisinde, sosyal demokrat bir insan olarak, bu etkinlikleri ön planda tutan bir insan olmaya gayret sarfedeceğim. Bunun içinde, şu içinde bulunduğumuz bina da dahil olmak üzere bizim Buca'mızda bazı sorunlarımız var. Yeni kurulmuş bir belediyeyiz. Sorunlarımız bir Konak'a göre, bir Bornova ve Karşıyaka'ya göre daha fazla. Bina sorunumuz var, halka daha fazla hizmet verebilmek amacıyla yeni bir hizmet binasına gereksinmemiz var. Bu hizmet binamızı kurduktan sonra ve kadrolarımızı Ankara'dan onaylatıp yerleştirdikten sonra, ben zannediyorum ki, Buca'da geçmiş dönem etkinlikleri olan, üzüm festivalinden tutunda, halk oyunlarına kadar, şu içinde bulunduğumuz binayı da restore ederek, müzik, sanat, resim galerilerine varıncaya kadar... Buca tarihi eserlerle dolu bir semt, bu tarihi eserleri restore etmek suretiyle, sanat galerilerine ve etkinlikleri olan binalar haline dönüştüreceğiz ve özlenen Buca'yı, halkımızın özlediği Buca'yı yaratmaya çalışacağız.

BÜLTEN: Ayrıca söylemek istedikleriniz nelerdir?

ERDEK: Ayrıca söylemek istediğim şu; toplumumuzda biliyorsunuz, büyük şehirlere bir göç var. Bu nedenle de, belediye başkanlarının yapmak zorunda oldukları görevleri

var. Bizi zor duruma düşüren olaylardan bir tanesi gecekondulaşma... Küçük belediyelerde bu yok... Ama metropol belediyelerde bunu yoğun olarak görüyoruz. Zannediyorum ben bunu büyük ölçüde Buca'-

Demokratik kurallara inanmış insanlar olarak, ANAP iktidarının yapabildiğinden; bizi ne kadar kısıtlasalarda, zorlasalarda, biz kat kat fazlasını yapar, onlardan daha çok hizmet veririz.

da başardım. Halkımız bize inanıyor, inandıkları için de, şu kısa zamanda hazine arsalarını belediye üstüne alarak, parselasyon yaparak, gerçekten gereksinmesi olan halkımıza dağıtacağız. Bundan kalkarak, gecekondu dediğimiz yapıları geceleri yapmayacaklar ama, gündüzleri, belediyeden de vereceğimiz tek tip projelerle, veya bir iki tip projelerle alını açık olarak ev yapmalarını sağlayacağız. Tahmin ediyorum ki bize inanan halkımıza da bu söylediğimizi yerine getireceğiz. Bu nedenle gecekondu olgusunu bırakmalarını diliyorum. Bizde zaten kontrol ediyoruz. Ama bu sadece kontrolle olmuyor, inanmak lazım. Elimizdeki personelle de bunu sağlamamız mümkün değil. Bana göre bunu engelleyici bir faktörde şu; KİT'ler diğer kuruluşlar, örneğin hazine, orman idaresi, özel idare kendi arazilerindeki yapılaşmayı engellemeli. Belediye bunların hepsini kontrol altına alamaz. Biz ancak kendi arazilerimizi kontrol altında tutmak mükellefiz.

Demokratik kurallara inanmış insanlar olarak, ANAP iktidarının yapabildiğinden; bizi ne kadar kısıtlasalarda, zorlasalarda, biz kat kat fazlasını yapar, onlardan daha çok hizmet veririz. Vereceğimize de inanıyorum. Toplumumuz da bu konuda bize güvensin.

BÜLTEN: Teşekkür ederiz. □

İzmir'de Toplu Taşımacılık İçin Öneriler

İlay ARSAN
K.Yük.Mühendisi

Bizler özellikle ulaşım ile ilgili konularda sihirli tek bir çözüm önermiyoruz.

Aslında toplumsal sorunlar kadar, tematikle de içli dışılı olan mühendislik mesleğinde kesin ve tek bir doğru çözüm değil, yaklaşık doğru çözümler ya da çözümler vardır.

Biz İzmir'de toplu taşımacılık konusunda "izli ve raylı" araçlarla yapılacak taşımacılığı savunageldik. deniz kenti olan İzmir'de bu sistemin doğaldır ki diğer başka sistemlerle beraber değerlendirilmelidir. İlimuş, otobüs ve özellikle deniz tancarılığı bunun en önemli desteklenleridir.

Kentlerde büyük yakıt sarfiyatına hava kirliliği'ne neden olan çok yolda motorlu taşıtın görevini gelişmiş ülkelerde uygulanan raylı sistemler, trolleybüsler ve manyetik üstüklü sistemlerin almasında büyük yarar görüyorum.

Tablo 1. den de görüleceği gibi bu sistemlerin petrole bağımlılığı ve hava kirliliğindeki payı diğer 3 sisteme göre daha azdır.

Bir aracın birim ulaştırma işi banna harcadığı enerji başlıca şu etmenlere bağlıdır.

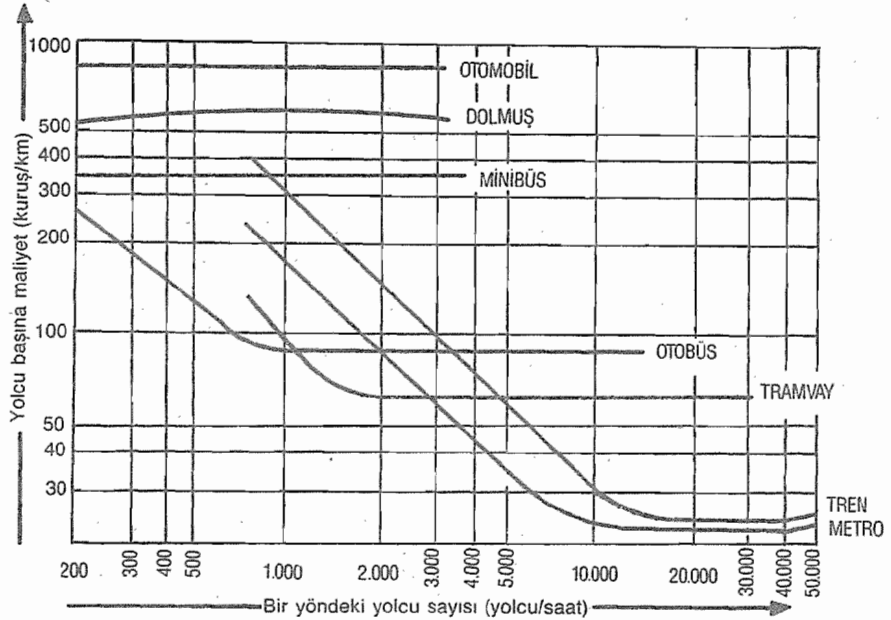
- Boş ve dolu ağırlığına
- Eğime
- Hıza göre değişen yuvarlanma ve hava dirençlerine

- Yol boyunca yapılan ivmeli hareketlerin sayısına

Tablo 2'de ise bazı ulaşım araçlarının yolcu başına bir km'de haradıkları enerji tüketimleri görülmektedir.

Bu tablodan anlaşılacağı gibi kent için yolcu ulaşımında en fazla enerji tüketen taşıt otomobil, en azı ise otobüstür. Oysa bunlar yanma ürünlerini çevreye bırakmak zorundadırlar.

Elektrik enerjisi ile çalışan metro

Kaynak: İstanbul Kentiçi Ulaşım Planı Genel Ulaşım Etüdü İTÜ-İstanbul Belediyesi

Grafik 1: Ulaştırma sistemlerinin işletme maliyetine göre karşılaştırılmaları

ve banliyö sistemlerinde ise, bunlara enerji sağlayan santrallerin iyi seçimi ve baca gazlarının kontrolü ile çevre kirliliği aza indirgenebilir.

Hele bu santraller hidroelektrik türden ise hava kirliliği sıfıra indirgenebilir.

Buna ait bazı ana bilgiler Tablo 3'de verilmiştir.

Asıl önemli olan bir nokta, bu toplu taşıma sistemlerinin (işletme) ve (yatırım-işletme) maliyetlerine göre karşılaştırılmasıdır.

1 ve 2 nolu cetvellerden bu konuda yaklaşık bilgiler görülebilir.

Çok önemli bir başka konuda çe-

şitli taşıtların (yolcu/saat yön) başına trafikte kapladıkları yol uzunluğudur.

İşte bu uzunluk büyümesi trafik sıkışıklığının, yakıt sarfiyatının ve giderek hava kirliliğinin artmasına neden olmaktadır. Buna ait yaklaşık değerler tablo 4 ve grafik 3'den görülebilir.

Bunların ışığı altında, bir yöndeki (yolcu/saat) başına çeşitli araçların yararlılık derecelerini gösteren yaklaşık bilgiler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Bu bilgilendirmeler ışığı altında makro planda alınabilecek diğer önlemleri de şöyle sıralayabiliriz.

— Kentimizin topografik, turistik

Ulaştırma Türü	Petrole bağımlılığı	Hava Kirliliğindeki payı
Karayolu	% 100	% 85
Havayolu	% 100	% 7
Denizyolu, su yolu	% 100	% —
İzli sistemler	% 7.25	% 5

Tablo 1. Değişik taşıtların petrole bağımlılıkları ve hava kirliliğindeki payları

özellikleri gözetilerek en uygun izli ulaşım sisteminin gerçekleştirilmesi.

- Trafiği fazla olmayan kesimlerde yukarıda belirttiğimiz önlemleri almış otobüs taşımacılığının özendirilmesi.
- Kent içinde kısa mesafe yolculuklarına ve soğuk motor çalıştırılmasına kısıtlama getirilmesi ve durak sayısının azaltılması.
- Kent içinde hız sınırlaması
- Belli saatlerde büyük taşımacılığının kısıtlanması
- Yolcu ulaşımında topografik yönden elverişli olan ve özellikle İzmir'in ana gelişme aksı olarak düşünülen aks üzerindeki Çiğli yöresinde bisiklet gibi insangücü ile çalışan araç kullanımının özendirilmesi
- Özel otomobil kullanımının kısıtlanması ve doluluk oranının artırılması

Makro plandaki bu önerilerimizden başka kullanılmakta olan taşıtlarda şu önlemlerin alınmasında da yarar vardır.

Taşıtlarda performans yüksekliğini artırmak için yakıtlarda bazı katkı maddeleri kullanılmaktadır.

Örneğin benzinin oktan sayısını artırmak için kurşun tetrametil, mazotun setan sayısını artırmak için amil nitrat, butil nitrat gibi katkı maddeleri kullanılır.

Bunlarsa hava kirliliğinin artmasına neden olmaktadır.

Karbüratördeki hava-yakıt karışımının çok zengin ya da çok fakir olması motorun yanma verimine büyük etki yapmaktadır.

Benzin motorlarında tam yanma sağlanamadığından egzost gazının birleşimindeki Co ve yanmış HC hava kirlenmesine yol açmaktadır.

Dizel motorlarında ise yüksek devirde yanma zamanı çok kısaldığından yatık yanması tamamlanmadan bir kısmı çok zararlı emisyonlar olarak hava katılırlar.

Mazot pompasının püskürtme başlangıcının ayarsızlığı, elemanlarının aşınması, delik çapı aşınarak büyümüş ve düşük basınçta çalışan enjektörler püskürtmeyi tam olarak sağlayamadıklarından yanma verimi

Ulaştırma Türü	Ulaşım Aracı	Kapasite (Yolcu)	Spesifik Birincil Enerji Tüketimi (Wh/Yolcu-Km) Aracın Doluluk Oranları					
			% 20	% 40	% 60	% 80	% 100	
YOLCU	KENT İÇİ ULAŞTIRMA	Mot. Bisiklet	1	—	—	—	—	200
		Motorsiklet	2	—	bei a-50 %	260-525	—	140-275
		Otomobil	4-5	700-1540	365-780	255-530	200-405	165-330
		Midibüs	340-460	175-240	120-165	95-125	78-105	
		Otobüs	53-114	215-330	115-170	80-115	65-90	55-75
		Kentsel Raylı S	108-290	240-440	120-250	85-170	65-135	55-115
		Demiryolu-Tren Elektrikli Ç.	293-408	425-580	210-300	145-200	110-155	88-125
		Dizelli Ç.	236-378	345-470	175-240	90-120	72-100	
		Demiryolu Elekt.Otomotris	218-267	400-570	205-300	140-195	105-150	85-120
		Dizel Otomotris	106-212	230-320	120-150	80-110	62-82	50-67
		Banliyo Ototren	448-500	250-330	130-170	93-120	73-91	60-75
		Kabin Sistem	3-24	1060-2140	540-1075	360-720	270-545	220-440
	Askılı Sistem	41-89	240-1170	130-590	95-400	77-300	70-245	
	UZUN MESAFE ULAŞTIRMASI	Otomobil	4-5	725-1360	375-690	260-470	200-360	165-290
		Midibüs	15-21	340-430	175-225	120-155	93-120	77-97
		Otobüs	51	305	155	107	8268	
		Demiryolu-Tren Elektrikli Ç.	507-550	370-450	185-230	125-155	95-115	75-93
		Dizelli Ç.	456	355	180	120	90	74
Uçak (JET) Kısa mesafe		106-146	1025-2930	550-1520	380-1030	300-780	245-640	
Orta mesafe	249-265	855-1220	480-650	340-450	265-350	220-330		
Elektro-Manyetik Sistemler 300 Km/h	198	425-525	210-260	145-175	115-135	85-105		
400 Km/h	59	1750-2200	890-1110	585-740	435-560	365-450		
400 Km/h	196	420-690	210-345	145-240	105-180	87-145		

Tablo 2: Başlı taşıtların enerji kullanımlarının karşılaştırılması

düşmekte, fazla yakıt kullanılarak hava kirliliği artmaktadır.

Hava filtrelerinin zamanında değiştirilmesi nedeniyle silindirlere yeterince emilememesinden dolayı yanma zengin bir karışımla olacak ve hava kirlenmesi artacaktır.

Aynı biçimde niteliğini yitirmiş yakıtın iyi süzülmesini sağlayamayacağı için egzost gazı içindeki zehirli maddelerin artmasına neden olacaktır.

Gömlek-Piston-Segman üçlüsündeki aşınma toleransları aşınca, sıkıştırma tam olarak yapılmamakta, kompresyon silindirden kaçmakta, bu ise yanma için yeterli hava miktarının ve basıncının azalmasına neden olmakta, verimsiz bir yanmayı getirmektedir. Bu durum karterden daha fazla yağ buharlaşmasına ve

atmosferde yağ kirliliğinin artmasına neden olmaktadır.

Segmanların aşınmasıyla yağlama yağı yanma odasına sızmakta, burada yağın yanmasıyla egzostan çıkan zehirli atıklar da artmaktadır.

Motorlu taşıtlarda aşırı yüklenme nedeniyle, harcanan yakıtın fazla olması, egzosttan çıkan zararlı maddelerin miktarını da artırmaktadır.

Yanmayı doğrudan etkileyen bu faktörler konusunda şu önlemler alınabilir.

1- Yakıt kalitesinin düzeltilmesi, bunlara eklenen katkı maddelerinin zararlı bileşenler oluşturmasının önlenmesi ve verimi artıracak zararsız katkı maddelerinin kullanılması

2- Benzinli taşıtlarda karbüratör-ateşleme, mazotlularda ise pompa-enjektör ayar ve bakımlarının özel-

ULAŞIM ARACI	SPESİFİK-BİRİNCİL ENERJİ TÜKETİMİ Kwh/Yolcu-Km ya da Wh/Ton-Km			KİRLİTİCİ KAYNAĞI (*) g/yolcu-km ya da g/Ton-Km	
	Doluluk Oranı %	Taşıdığı Yolcu ya da yük (Ton)	Enerji Tüketimi	Araçta	Kuvvet Santrali
otomobil (47 kW) Benzinli)	27	1,35	770	65 g Benzin	
otobüs (Dizel)	30	21,60	200	18 g Motorin	
metro (Elekt.)	30	87	190		48 g Linyit
banlıyo (Elekt.)	30	134	230		58 g Linyit
otomobil (72 kW) Benzinli)	32	1,60	670	56 g Benzin	
elektrikli tren intercity)	47	259	185		46 g Linyit
metro (B 707 E) 100 Km. uz.	60	64	1030	85 g Benzin	
otomobil (38 ton) kamyonu	60	15,5	330	28 g Benzin	
elektrikli yük Treni	39	500	125		31 g Linyit
otomobil (Akarsu) "Johann Welker"	70	1057	93	8 g Motorin	

ruluşlara destek sağlanarak, modern teknik gereçlerle donatılmış fenni muayene ve yol denetim sistemleri kurulması

3- Yasa, yönetmelik ve tüzüklerle konuya sahip çıkılması.

4- Yaygın eğitim araçlarından yararlanılması.

Kentimizin yeni bir yönetimin iş başına geldiği bu günlerde, yetkililerin yanlış ve acele karar vermelerini önleme de yardımcı olabilecek bu ilk bilgileri verdik.

Şubemiz "Kent İçi Ulaşım" ve "Toplu Taşımacılık" konusunda kapsamlı bir çalışma ve bu konuda çok sağlıklı verilere, bilgi birikimine sahip olan Odamız Merkezi ve İstanbul Şubemizle verimli bir işbirliği içindedir. □

Tablo 3: Bazı taşıtların hava kirliliğine etkileri

le imalatçı firmanın önerdiği biçim ölçülerde yapılması.

3- Hava ve yakıt filitrelerinin süklü temiz tutulması.

4- Aşınan silindirlere piston, segan ve gömlek yenilenmesi veya kitiye edilmesi.

5- Subap ayarları, imalatçı firmalarına uygun olarak yapılması

6- Kartor havalandırmasının emme manifolduna bağlanması.

7- Rölanti de Co yayınımasını önleyecek biçimde motor devir ayarlarının düzenlenmesi.

8- Yanma verimini artıracak yeni yakıt verilerinin geliştirilmesi.

9- Egzost'ta atıklarının filtrasyon, temizleme, yıkama, yakılma, katalitik dönüşüm gibi yollarla en az zararı duruma getirilmesi.

Daha çok taşıtlar üzerinde yapılacak bu değişikliklerden başka, yakıtta da şu önlemler de etkili olabilir.

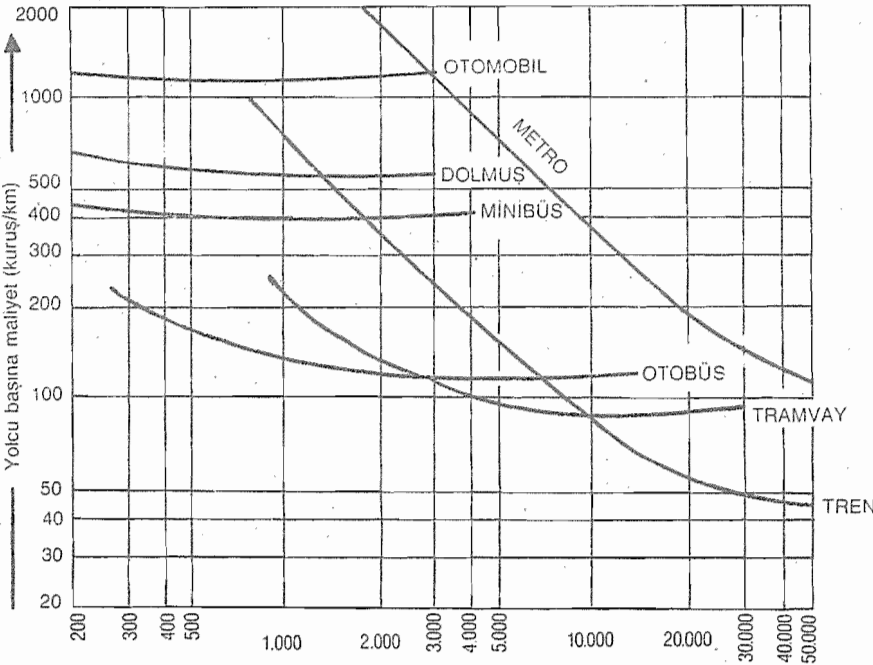
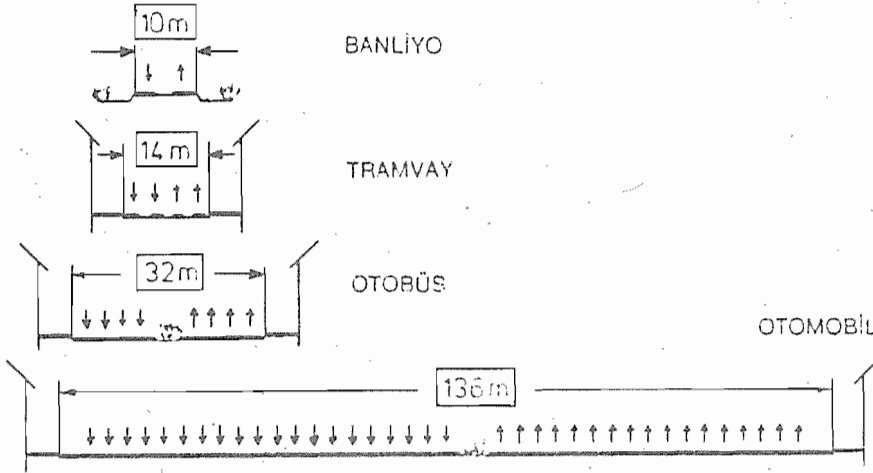
1- Motorlu taşıtlarda doğalgaz ve LPG kullanımının teşvik edilmesi

2- Fenni muayene ve yol denetim sistemlerinin kurulması. Bu konulara uzmanlaşmış pek çok elemanı bünyesinde bulunduran ve konuya sahip çıkan Makina Mühendisleri Odası, Üniversiteler ve TSE gibi ku-

Değerlendirilen özellikler	ULAŞTIRMA ARAÇLARININ DEĞİŞİK ÖZELLİKLER BAKIMINDAN ÜSTÜNLÜKLERİ	Bir yöndeki yolcu sayısı (yolcu/saat) →	
		DOLMUŞ OTOMOBİL	OTOBÜS (ÖZEL YOLLU)
KULLANICI	ÜCRET KULLANILABİLİRLİĞİ ERİŞME KOLAYLIĞI BEKLEME SÜRESİ KONFOR ULAŞMA GÜVENLİĞİ VE KOLAYLIĞI ULAŞIM SÜRESİ EŞYA TAŞIYABİLME OLANAĞI	←→	←→
İŞLETMECİ	KAPASİTE DEBİ, TAŞIMA KUDRETİ TRAFİK ESNEKLİĞİ ULAŞABİLİRLİĞİ YATIRIM VE İŞLETME MALİYETİ TÜKETİLEN ENERJİ ÇEŞİDİ VE MİKTARI İLK TESİSLER, ONARIM VE BAKIM KOLAYLIĞI ATMOSFER KOŞULLARINDAN ETKİLENMESİ	←→	←→
KARAR VERİCİ	ULAŞIM SORUNUNA KATKISI YATIRIM SÜRESİ GÜVENLİLİĞİ YOL VE ARAZİ KULLANIMI SOSYAL YARARLILIĞI ÇEVRE KİRLİLİĞİNE ETKİSİ	←→	←→

Tablo 4: Ulaştırma araçlarının üstünlüklerinin karşılaştırılması

	BANLIYO	TRAMVAY	OTOBÜS	OTOMOBİL
TAŞIT KAPASİTESİ	1800	230	93	5
DOLULUK ORANI	0,75	0,75	0,75	0,30
TAŞIT/ŞERİT (HAT)	30	120	150	1300
YOLCU/SAAT-YÖN	40000	40000	40000	4000

Grafik 2: Ulaştırma sistemlerine (yatırım + işletme) maliyetlerine göre karşılaştırılmaları

KAYNAKÇA

- Havada Bulut Yok Bu Ne Duman-
dır Mak. Yük. Müh. Fatma GENÇTÜRK
- Alternatif Çözüm; İzli Araçların Ha-
va Kirliliğini Önleme Etkileri Doç.Dr. Ay-
dın EREL
- Spezifische Energiensatz inVer-
kehr, Ermittlung und Vergleich der Spe-
zifischen. Energieverbrauch. Schuran
Haussa, Golling snan Helling-terra
- Internationalen Verkehr Wesen.

1 Eylül Dünya Barış Günü Kutlu Olsun

Dünyamızda bir yumuşama süreci yaşanıyor. Nükleer silahların, kimyasal silahların karşılıklı olarak ortadan kaldırılması yolunda önemli adımlar atıldı.

Bilimsel teknolojik devrimin kazanımlarının insanlık yararına kullanılması gereği bir kez daha ortaya çıktı.

Bu bağlamda Nükleer ve Kimyasal silahlar konusunda varılan anlaşmalar, Konvansiyonel silahları da kapsamlı, insanlık ölüm makinalarından kurtularak barış içinde bir arada yaşamalıdır.

Yeni bir yüzyıla doğru giderken "Barışı egemen kılmak, sevgi ve kardeşliği yükseltmek" hepimizin görevidir.

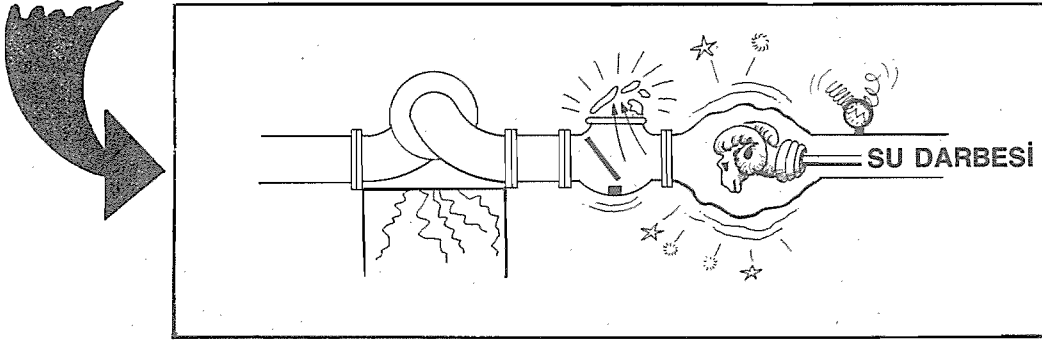
Çağımızın büyük savaşlarının acılarını unutmayalım.

Bugün yapılacak savaşın kazananı olmayacağını unutmayalım.

Barışı isteyelim, Barışa sahip çıkalım.

SU ŐEBEKELERİNDEKİ BASINÇ DARBELERİNE kesin çözüml!

- POMPA İSTASYONLARINDA ANİ ENERJİ KESİLMESİ SONUCU SİSTEMDE YÜKSEK DEĞERDE BASINÇ DARBELERİ OLUŞMAKTADIR
- BASINÇ DARBELERİ SİSTEMDE BİR DİZİ HASAR MEYDANA GETİRİR.

- TÜRKİYE GENELİNDE BU TÜR PROBLEMLERİN ÇÖZÜMÜNDE HAVA KAZANI KULLANILMAYDI...
- ŞİMDİ BERMAD SU DARBELERİNİ ÖNLEME VANALARI VAR!

*1/6 oranında ekonomiktir
Dünyada benimsenen son teknoloji ürünüdür.
Montajı kolaydır.*

SATIŞ ÖNCESİ SU MÜHENDİSLİĞİ HİZMETİ
SATIŞ SONRASI TEKNİK SERVİS

Kontrol Vanaları
DOĐUŐ

BERMAD LİSANSI ALTINDA
KİSİMİ ÜRETİM

DOĐUŐ VANA LTD.ŞTİ.

Merkez : 1202/1 Sokak No: 26/A Yeniőehir-İZMİR
Tel : 335943-330365-372077
Fax : 330365

Lütfen bilgi için katalog ve referans listesini isteyiniz.

Sözleşmeli Personel Uygulamasının Dünü, Bugünü ve Geleceği

İsmail KULAKSIZOĞLU
TMMOB Genel Sekreteri

24 Ocak 1980, ülkemiz için hiç kuşku yok ki sıradan bir tarih değildi. Adıyla anılan ekonomik kararlarıyla bu günün, ülkemizin yakın geleceğinin programlandığı gün olarak anılacağı, pek kısa bir süre sonra anlaşılmıştı.

12 Eylül'le önu fiilen açılan 24 Ocak kararları, 82 Anayasasıyla gereksindiği yasal düzenlemelere kavuşturulduktan sonra, uygulamalar daha da açılarak sürdürüldü ve halen de sürdürülmektedir.

24 Ocak 1980, ülkemiz için hiç kuşku yokki sıradan bir tarih değildi. Adıyla anılan ekonomik kararlarıyla bu günün, ülkemizin yakın geleceğinin programlandığı gün olarak anılacağı, pek kısa bir süre sonra anlaşılmıştı.

24 Ocak ekonomik kararlarının uygulamaya konmasıyla toplumsal yaşamda ortaya çıkan sonuçlar, sorunlar ve tüm demokratik kurum, kuruluşları yanısıra çalışma yaşamını düzenleyen yasalarıyla 61 Anayasa'sının, uygulamaların önüne koyduğu engeller ve ardından gelen 12 Eylül...

12 Eylül'le önu fiilen açılan 24 Ocak kararları, 82 Anayasasıyla gereksindiği yasal düzenlemelere kavuşturulduktan sonra, uygulamalar daha da açılarak sürdürüldü ve halen de sürdürülmektedir.

Bu arada, Uluslararası finans kuruluşları ve yerli sermayenin etkili çevrelerinin yayın ve raporlarında, KİT'lerin özelleştirilmesi üzerinde duruluyor, bu doğrultuda istemler dile getiriliyor, geç kalınmakta olduğu ileri sürülüyor. Bu görüş ve istemlerin dile getirilmesini, Özal Hükümetinin KİT'lerin özelleştirileceği yolundaki açıklamaları izliyordu.

Sözleşmeli Personel Statüsünün, KİT'lerin özelleştirilmesi politikası

içindeki önemli yerine değinmeden önce, özelleştirme olayına kısa da olsa bir bakış atmakta yarar bulunmaktadır.

KİT'LER İHRAÇ MI EDİLİYOR? ÖZELLEŞTİRİLİYOR MU?

KİT'lerde verimlilik, ancak özelleştirme ile sağlanacaktır. Özelleştirmede ileri sürülen ve en önde gelen gerekçe budur.

Biriktirme gücü bir yana, enflasyonun yıllardır üç rakamlı oranlara yakın düzeylerde seyretmesi karşısında, giderek yoksullaşarak, yarı aç yarı tok hale getirilen halkımızın, KİT'lerin mülkiyetine ortak olmasını beklemek, hayalden başka bir şey olamazdı ve olmadı da...

Aslında bu gerekçeye sahiplerinin bile inandıklarını söylemek, saflık değilse, mümkün de değildir. Çünkü KİT'ler özelleştirilince bu kuruluşları verimsiz kılan belirleyici neden

etkenler ortadan kalkmaz, kuruluş yerindeki yanlışlık, kapasite sınırlarındaki hata giderilemez, teknoloji bir çırpıda çağdaş hale gelmez.

Bu etkenlerin sözkonusu olmadığı KİT'lerde de, verimsizliğin nedeni olabilecek yönetsel yanlışlıkların ıderilmesi ise, özelleştirme'yi hiç etkilemez.

Öte yandan, verimli çalışan ve kâr den, dolayısıyla verimsizliğin sözkonusu olmadığı KİT'lerin satılmalarına öncelik verilmesinin nedeni de eri sürülen gerekçe hiç olamaz.

Bir diğer gerekçe ise, KİT'lerin alka açılması, bir başka deyişle mülkiyetin tabana yayılması gerekesidir. Bu gerekçenin ne denli tuarsız olduğu günümüzde çok daha ri anlaşılabilir bulunmaktadır.

Nitekim, ÇİTOSAN'ın en verimli eş fabrikası, % 90 hisseyle Fransızlara bolak halde satıldı. KİT'leri ekleyen akibetin ne olduğu ÇİTOSAN olayıyla açığa çıkmıştı. Uzmanara göre olay KİT ihracına dönüşüşü ve sözkonusu olan artık özelleştirme değildir.

Belirtmek gerekir ki, burada hayal olan sadece, kurulmalarında emeği zverisi, hatta kanı bulunan halkımızın, KİT'lerin mülkiyetine ortak olmasının beklenmesiydi.

Ama halkımızın içine düşürüldüğü

Sözleşmeli Personel Statüsü, uygulamaya konulduğunda, başta TMMOB olmak üzere tüm Meslek Kuruluşları, Sendikalar, ilgili tüm kurum kişi ve kuruluşların büyük tepkisini çekmişti.

'yoksulluk' ne yazık ki günümüzün acı bir gerçeğidir. Hem de 8-10 yıl önceden hayal dahi edilemeyecek bir gerçek. Sayın Başbakanın sıkça söylediği, "icraatımızı hayal dahi edemezler" sözünü doğrulayan türden bir gerçek..

Kısaca KİT'ler, verimliliğin sağlanması ve halka açılması gibi sözde

kalmaktan öteye geçemeyen gerekçelerle, özelleştirme adı altında yerli ve yabancı sermayeye satılmak istenmektedir.

Ancak, KİT'lerin satılmalarının kolaylaştırılması için KİT'lerin "diken-siz gül bahçeleri"ne dönüştürülmeleri önemliydi ve alıcılarının iştahlarını açacak etkili bir reçeteye gereksinim vardı. İşte, BU REÇETENİN ADI, SÖZLEŞMELİ PERSONEL STATÜSÜYDÜ.

BU REÇETENİN İŞTAH AÇICI İLAÇLARI NELERDİ?

Bu reçetenin en etkili iki iştah açıcı ilacı vardı. İlki, KİT çalışanlarının "iş güvence"nden yoksun bırakılmalarıydı. İkincisi ise, KİT çalışanları, sendikalaşamayacak, dolayısıyla ekonomik haklarını ve örgütlenme özgürlüklerini örgütlü biçimde kullanamayacaklardı. Dahası, herhangi bir sendikaya üye iseler, derhal ayrılacaklardı.

Bunun en önemli ve tek nedeni, KİT'lerdeki personel rejiminin, KİT'lerin özelleştirilmesi önünde engel olarak görülmesi ve sözleşmeli personel statüsü ile, bu engelin aşılması istenmesiydi. Ancak böylelikle KİT'lerde, çalışanların kitlesel boyutlara varabilecek tasfiyelerinin yolu açılacak ve KİT'leri yeni alıcılarına içi boşaltılmış olarak teslim edebilmenin zemini yaratılmış olacaktı.

SÖZLEŞMELİ PERSONEL STATÜSÜ İÇİN NELER DENMİŞTİ?

Sözleşmeli Personel Statüsü, uygulamaya konulduğunda, başta TMMOB olmak üzere tüm Meslek Kuruluşları, Sendikalar, ilgili tüm kurum kişi ve kuruluşların büyük tepkisini çekmişti.

Bu tepkilerin dile getiriliş biçimlerinden bazılarını ana başlıklarıyla yeniden anımsamakta yarar var.

Sözleşmeli Personel Statüsü, devlete çalışan değil, siyasi iktidara köle yaratmayı amaçlayan statü, olarak değerlendirilmişti.

Kimimize göre, "İşveren için, etisenin, kemiği benim" türünde bir personel düşleyen bu statü, İş Güvencesini, 'iki dudak' arasına alıyordu.

Yine bu statü, "sosyal hukuk devleti" anlayışına 'ters' bulunuyor ve İşçi-Memur ayrımına eklenen garip 'bir halka' olarak görülerek, sözleşmeli personel için 'ne kuş, ne deve' olsa olsa 'deve kuşları' benzetmesi yapılıyordu.

Kimi kesimlerce de, bu statü, 'çağdaş kölelik', personel ise 'çağdaş köleler' olarak tanımlanıyordu.

Bu statüyü, 'çağ-dışı' bulanlarımız, ülkemiz adına işlenmiş 'yeni bir demokrasi ayıbı' olarak görüyorlardı.

Bu statünün, KİT'lerin özelleştirilmesi politikasından ayrı tutulmaması gereğinin altı önemle çizilirken, Hitler'in İkinci Dünya Savaşı sırasında söylediği "Dünyayı Allaha boş teslim edeceğim" sözüne yollamada bulunularak, statü, KİT'leri yeni sahiplerine boş teslim etmenin aracı olarak değerlendiriliyordu.

Kuşkusuz, sözleşmeli personel statüsüne ilişkin tüm bu değerlendirmeler, gerekçeleri dile getiriyor. Ancak, bunların ötesinde, bu statünün bir yanı var ki, 'demokrasi' adına gerçekten çok düşündürücüdür.

Bu statüyle KİT çalışanlarını bekleyen ortamın, 'Kışla' düzeni'nden farksız olacağını altını çizen TMMOB, böylesi bir ortamda, "özgürce üretme"nin mümkün olamayacağını, ileri sürülenin tam tersine KİT'lerde 'verimsizliğe' yolaçılacağını ısrarla belirtmeye çalışmıştı.

Demokrasi, ancak örgütlü toplumların başarabilecekleri bir yaşam biçimidir. Örgütlenmek, bireyin en temel demokratik haklarından olduğu gibi aynı zamanda da "çağdaşlık"tır. Ayrıca, örgütlenme hakkına sahip çıkmak da, birey için demokrat olabilmenin asgari koşuludur.

Oysa, sözleşmeli personel statüsü, örgütlenme hakkına yoksayarak örgütlü hak ama ve alma yollarını tıkamasının yanında, özellikle çalışanların varolan örgütlülüğünü de dağıtmayı hedef alan yönüyle, çalışanları, demokratik hak ve özgürlüklerinden yoksun bırakmaktadır.

Yine bu statü, zaten demokrasinin gerektirdiği yeterlikte örgütlü olmayan çalışanları, tamamen örgütsüz kılarak demokrasinin dışında tutmak eğilimi taşımaktadır. İşte bu statünün demokrasi adına olduğu kadar, çalışanlar adına da asla kabul edilemez olan bu yanı gözden uzak tutulmamalıdır.

TMMOB NASIL DEĞERLENDİRMİŞTİ?

TMMOB Sözleşmeli Personel Statüsünü, KİT'lerin özelleştirilmesi uygulamalarının bir parçası olarak değerlendirmiş ve görüşlerini bu temel üzerinde geliştirmişti.

TMMOB bu statüyü, 'iş güvence'sizliği açısından tam bir 'İmam Nikahı'na benzetmiş ve çalışanları kayıtsız şartsız yönetime bağlayan, 'kapı kulları' arayan niteliğiyle "Emret İşverenim" statüsü olarak tanımlamıştı.

Bu statüyle KİT çalışanlarını bekleyen ortamın, 'Kışla düzeni'nden farksız olacağına altını çizen TMMOB, böylesi bir ortamda, "özgürce üretme"nin mümkün olamayacağını, ileri sürülenin tam tersine KİT'lerde 'verimsizliğe' yolaçacağını ısrarla belirtmeye çalışmıştı.

İşi ne olursa olsun, insanın ürettiren kendini 'özgür' hissetmesinin, vazgeçilmezliği tartışılmaz bile... Mühendislik ve Mimarlıkta, yaratabilmenin, üretebilmenin, verimli olabilmenin olmazsa olmaz koşulunun "özgürlük" olduğuna da hiç kuşku yoktur.

Bu nedenle TMMOB, KİT çalışanını Mühendis ve Mimarlar açısından, tüm olumsuzlukları yanında, sözleşmeli personel statüsünün yaratacağı ortamın, özgürce düşünme ve üretme olanaklarını yokettiğini özenle vurgulamış, bu statüye karşı olduğunu duyarlılıkla belirtmiştir.

Kamuoyumuzda oluşan çok yaygın tepki ve eleştirilerin, 200 bini aş-

"Görev onuru, emek kutsallığı, hukuksal yönden sağlıklı güvencelerle korunur, bu sonucu sağlamayan düzenlemeler, çalışanları geriye götüren haksızlık yaratan kurallardır. Çağımızda savunulması olanaksızdır"

kın KİT çalışanının, bu statüye geçişlerini önleyememiş olmasını, ne adına olursa olsun, düşündürücü bulmak gerekir.

Son yıllarda yaşanmakta olan ekonomik depremin, yoksullaştırdığı çalışanlar için, bu statünün getirdiği 'bir avuç dolar, pardon... TL'lik fazlalık mı etkili olmuştu?

Bu soruyu evet olarak yanıtlamak, kanımca gerçekçi olacaktır. Ancak bu statüye geçen veya geçirilen 200 bini aşkın KİT çalışanı içinde memurların, işçilerden daha fazla oluşunu, salt paranın çekiciliğine bağlamak da doğru değildir. Çünkü, sendikalaşma hakkı, ileri sürüldüğü gibi yasal olarak olsa bile, bu haklarını filen kullanamaz durumda bulunan memurların, bu statüye geçmiş olmakla, örgütlülük anlamında kayda değer kayıplara uğramayacaklarını söylemek mümkündür. Öte yandan, 657 sayılı Personel Yasasının, memurlara sağladığı 'iş güvence'sinin, memurlarca pek fazla güvenilir bulunmadığını da unutmamak gerekir.

BUGÜN

KİT'lerde yeni personel rejimi olarak öngörülen ve niteliği açıklanmaya çalışan bu statüye dayanak olan 233 (308) sayılı KHK'nin önemli maddeleri Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildi ve İptal gerekçesi ile yayınlandı.

Bu statüyle ilgili dile getirilen eleştiri, görüş ve değerlendirmelerin tutarlılığını somut olarak görebilmek için Anayasa Mahkemesi'nin iptal

kararı gerekçesine bakmak gerekecektir.

Gerekçeden bir bölüm:

"Yönetimin objektif kurallara dayanmayan görevli takdiriyle başarılı başarısız sayılan, yıllık çalışma süresi uzatılan, "iş"e dönüştürülen, "görev"den yönetimin istediği zaman çıkarılan, çalışanlara şimdiye kadar tanınmış birçok haktan yoksun bırakılan, etkin bir yargı denetimi dışında tutulan yönetime tam anlamıyla bağımlı kılınan personelin görevde kalmak ve ücretini artırmak için herşeyi göze alması, her baskıya katlanması, hukuk, Anayasa ve yasa dışı durumlar ve tutumlar içinde bulunması, bu ne-

Sosyal hukuk devletinin temeli olan sosyal adalet, çalışanlara tanınacak güvencelerle değerlenir. Sözleşmeli personel için genelde işçiler için öngörülen anayasal güvenceler sağlanmadıkça bu tür personelin çalıştırılması olanaksızdır. Güvencelerden yoksun düzenlemeyi Anayasa'ya uygun bulmak, yararlanılan anayasa güvenceleri de zayıflatır.

denlerle kimi sakıncalı oluşumların devlet yapısını sarsacak boyutlara varması kaçınılmazdır.

"Görev onuru, emek kutsallığı, hukuksal yönden sağlıklı güvencelerle korunur, bu sonucu sağlamayan düzenlemeler, çalışanları geriye götüren haksızlık yaratan kurallardır. Çağımızda savunulması olanaksızdır"

Anayasa Mahkemesi Başkanvekili sayın Yekta Güngör Özden'in "değişik gerekçe"de yer alan görüşleri ise kısaca şöyle:

"Siyasal iktidarlara yürütmenin etkinliğine güvencelerden yoksun olarak bırakılacak çalışanların varlığı, temelde hukuku yadsamak an-

ninadır. Özelleştirme uğruna T'lerin içini boşaltacak, sakınlı durumlara neden olabilecek düzenlemelerin, yerindelik yönü ihkememizin incelemeleri dışındaki kalmakla birlikte, anayasal dangağı üzerinde önemli durulmageraken yönüdür. Hukuk devlet yapısı içinde hukuksuzluğa, kısıtlığa yolaçacak kurallara gerlik tanınmaz. Sosyal bir hukuk vletinin, bu düzenlemeleri gerleştirirken, evrensel nitelik kanmış güvenceleri gözardı etmedüşünülemez. Anayasada handüzeyde belirtilirse belirtilsin, san hakları kapsamındaki güncelerin her tür çalışana açık olası gereğini benimsiyorum.

Sosyal hukuk devletinin temel in sosyal adalet, çalışanlara tataracak güvencelerle değerlenir. zleşmeli personel için genelde iler için öngörülen anayasal venceler sağlanmadıkça bu tür rsonelin çalıştırılması olanakdır. Güvencelerden yoksun dünlmeyi Anayasa'ya uygun bulık, yararlanılan anayasa güvenceleri de zayıfladır. Güvencesiz yam, hukuksallıktan uzaktır. İptal umu "Ancak güvenceler tanınac ve sağlanarak, sözleşmeli pernel düzeni yasayla getirilebilir" rüşüyle kullandığını açıklıyon.

Anayasa Mahkemesinin iptal kaı gerekçelerinden, sözleşmeli rsonel istihdamının tümünden olaksız hale getirildiği sonucu çıkarnamalıdır.

Devletin, KİT'lerin ve diğer kamu el kişiliklerinin, 'genel idare asları'na göre yürütmekte yünlü oldukları kamu hizmetlerinin ektirdiği "asli" ve "sürekli" göler dışında kalması koşuluyla, zleşmeli personel istihdamı sındır.

Ancak, sözleşmeli personel düze 'yasa' ile gerçekleştirilmelidir. Zaten Anayasa Mahkemesi iptal arı gerekçeleri arasında, sözleşli personel rejiminin, yasa yerine K ile düzenlenmiş olması, çok emli bir yer tutmaktadır.

3urada ister, istemez akla şu so-

ru gelmektedir. Sözleşmeli personel uygulamasına ilişkin tüm benzer düzenlemeler, KHK yerine yasayla yapılmış olsaydı, yine Anayasaya aykırı bulunur, iptal edilirmiydi?

Bu soruya olumlu karşılık verilebilmesi için anayasanın 'özü' itibariyle bu tür antidemokratik düzenlemelere olanak tanımaması gerekir.

Acaba öylemidir? Kuşkusuz bu soruya en doğru yanıt Hukukçularımızdan gelecektir. Ama sayın Özden'in, "Anayasada hangi düzeyde belirtilse belirtilsin, insan hakları kapsamındaki güvencelerin her tür çalışana açık olması gereğini benimsediğini belirtmesi ve iptal oyunu, sözleşmeli personel düzeni, ancak güvenceler tanınarak ve sağlanarak, yasayla getirilebilir görüşüyle kullandığını açıklaması, kanımca çok önemlidir.

Daha da önemlisi, bu belirlemelerin, dilek ya da uyarı düzeyinde kalmayıp, Anayasa gereği hazırlanacak "çerçeve yasa"da yerini ve anlamını bulması olmalıdır.

Çalışma özgürlüğü, sendikal haklar, demokratik hak ve özgürlükler yanısıra, en temel insan haklarını, tüm çalışanlar için güvence altına alacak yasal düzenlemeler, sosyal devletinin belirgin nitelikleridir.

Öte yandan, insan hakları ve demokrasi kapsamındaki güvenceler ve özgürlüklerin kullanılmasını, ülkemizde olduğu gibi, çalışanın görev statüsü belirlememelidir. Başka bir deyişle, görev statüsü ne olursa olsun, söz konusu hak ve güvencelerin her tür çalışan için geçerli olması mutlaka sağlanmalıdır.

ŞİMDİ NE YAPILMALIDIR?

Çalışma özgürlüğü, sendikal haklar, demokratik hak ve özgürlükler

yanısıra, en temel insan haklarını, tüm çalışanlar için güvence altına alacak yasal düzenlemeler, sosyal devletinin belirgin nitelikleridir.

Bu nedenle, altı aylık süre içinde çıkarılması gereken ve 200 bini aşkın KİT çalışanını ilgilendiren "çerçeve yasa"nın, sosyal hukuk devletinin bu nitelik ve gereklerine uygunluğu esas olmalıdır. Ancak, çerçeve yasanın neleri düzenleyeceğinin tesbiti önemlidir. KİT'lerin, genel idare esaslarına göre yürüttükleri "asli" ve "sürekli" nitelikteki görevleri için sözleşmeli personel istihdamına, yürütenlerin durumları nasıl düzenlenecektir ve nasıl düzenlenmelidir? Kanımca, bu durumda olanların, geldikleri statüye döndürülmeleri en uygun çözüm olarak görülmektedir.

Bu çözüm, aynı iş koşullarında, benzer işi yapan KİT çalışanları arasındaki haksız 'yapay ayırımı' ortadan kaldıracaktır.

Bu tür personelden 657'ye döndürüleceklerle, halen bu konumda bulunan memurlar arasındaki ücret dengesizliğini de gidermek mümkündür. Bu amaçla, memurlar için Ocak/90'da getirilecek artış oranları, arasındaki farkı kapatacak düzeyde tutulabilir.

Bu farkın, enflasyona göre belirlenecek artış tutarından düşük olması halinde de, her iki gruba aylıklarını eşitleyecek oranlarda artışlar sağlanacaktır.

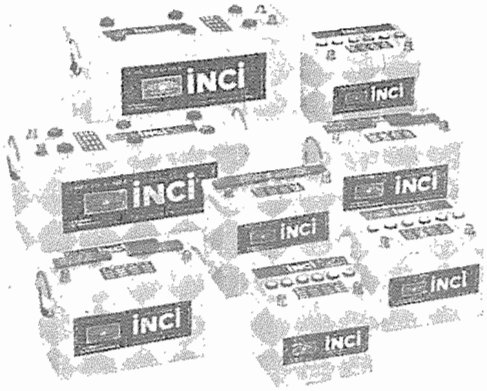
Göreve ilk kez sözleşmeli personel statüsünde başlayanlara da, kadro ihdası suretiyle, 657'ye geçme olanağı, isteyene de 1475 sayılı iş yasasına bağlı çalışma hakkı tanınmalıdır.

Öte yandan, istisnai durumlarda, görevin gerektirdiği niteliklerde sözleşmeli personel istihdamı, 657 sayılı yasaya göre de mümkündür. Bu nedenle, ister KİT'lerde, ister öteki kamu kurum ve kuruluşlarında olsun, yeni tür bir personel yaratan istihdam biçimlerinden kaçınılması gerekir.

Konuyla ilgili gelişmelerin, nasıl biçimleneceğini hep birlikte göreceğiz.

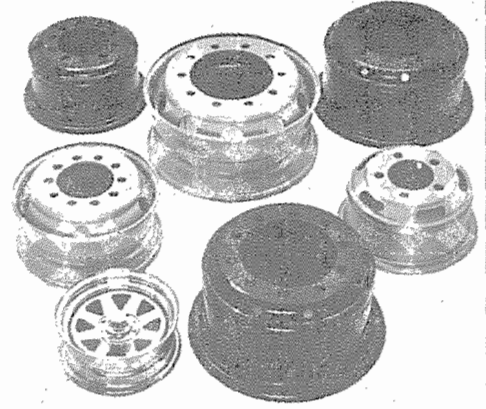
DIKKATLE İZLEYELİM... □

Aracınızın gücüne güç katan ürünler;

INCI®
AKÜLERİ

JANTAŞ
JANTLARI

CİNEX;

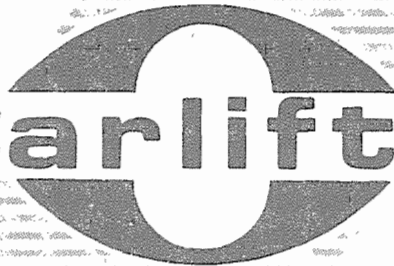
uzun ömürlü, güvenli, üstün nitelikli
INCI Akü ve JANTAŞ Jantlarının satışı ve satış sonrası
servis hizmetleriyle yıllardır Türk Otomotiv Sanayiine
hizmet vermenin onurunu duymaktadır.

DIŞ TİCARET VE
PAZARLAMA A.Ş.

Akçay Caddesi, No. 107, 35410 Gaziemir-İZMİR
Tel: (51) 512855 (5 hat) pbx Telefax: (51) 510684
Telex: 53634 jant tr.

CİNEX, İNCİ AKÜ ve JANTAŞ, İNCİ HOLDİNG kuruluşlarıdır.

AKRON + MICROTTELCO

**Bilinçli ve güvenilir seçiminizden onur duyar,
ilişkimizin sürekliliğinin devamını dileriz**

arlift ASANSÖR SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Şair Eşref Bulvarı No: 72/A Alsancak-İZMİR
Telefon: (51) 21 86 40 (3 Hat) Telex: 52778 arso-tr Fax: 226164

Serbest Çalışan Meslektaşlarımız

Serbest çalışan meslektaşlarımızla yaptığımız söyleşilerimizi sürdürüyoruz.

Bu sayımızda meslektaşımız İlhan Çan'la yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

BÜLTEN: Kendinizi tanıttirmisiz?

AÇAN: 1952 yılı İzmir doğumluyum. Tüm tahsilimi İzmir'de tamamladım. 1979 yılında Buca Mühendis-

Mimarlık Yüksek Okulu Makina Mühendisliği bölümünü tamamladım. Üniversite yıllarında akşamları uyup, gündüzleri EKE Koll.Şti.'de çalıştım. 1979'da firmaya ortak oldum ve şirketimiz Anonim Şirket atüsünü aldı. Daha önceki dönemde Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nde yöneticilik yaptım. 1982 yılında yedek üye olarak yönetimin kuruluna seçildim, daha sonra il oldum. Sekreter üyenin istifasıyla sekreter üye olarak görev yaptım. 1984 yılı yönetim oluşumunda sekreter üye olarak seçildim. 1986 yılında bu görevi diğer arkadaşlarımla devrettik. Halen 1989 yılı bandeda kurduğum kendi firmam olan Avuz Teknik Malzeme firmasında serbest çalışıyorum.

BÜLTEN: Odamızca belirlenen tesisat mühendisliği hizmetleri asgari ücretini yeterli buluyormusunuz? Ücretleri alabiliyormusunuz?

AÇAN: Bizce bu ücret normal, fakat müşteriler ücretleri fazla buluyor. Bizim kanımızca bu ücretler yeterli hatta gereklide. Biz bu ücretleri zorla olsa almaya çalışıyoruz.

BÜLTEN: Ülkemizde izlenen enflasyonist politika sizi ne denli etkiliyor?

AÇAN: Küçülüyoruz. Kârlılık oranımız azalıyor. Bir işi alıyoruz, fakat bu işte düşündüğümüz kârları yapamıyoruz. Hatta taahhüt işlerinde zarar bile ediyoruz. Her gün zam gelecek düşüncesiyle dükkanımızı kapatıyoruz. Eğer bugünün işini yarına bırakırsak zarar ediyoruz.

BÜLTEN: Odamız yaşam koşullarımızın iyileştirilmesinde yeterli katkıda bulunuyor mu?

AÇAN: Elinden gelen yardımı yapmaya çalışıyor. Belediyeler ile ilişkileri daha da sağlamlaştırarak sağlıklı yapılar ve projeler oluşturulabilir.

BÜLTEN: Buna bağlı olarak TUS hizmetinin denetlenmesi getirilebilir mi?

AÇAN: TUS'un denetlenmesini istiyoruz. Çünkü bunun karşılığında ücret alıyoruz. Müşterilere bu durum ters geliyor, bu yüzden ücretimizin hakkını vermek istiyoruz. Bu hizmet yeterince yapılmadığı için müşteriden kırım teklifleri alıyoruz.

BÜLTEN: Yeni çalışma döneminde, ortaya çıkan güneş kollektörü, yer kaloriferi, klima gibi hizmetlerin yanında başkaça hizmet alanları yaratılabilir mi? Örnek verirmisiniz?

AÇAN: Halen MMO İzmir Şubesi'nde tesisat komisyonunda da çalışıyorum. Bizim esas yaratmak istediğimiz yeni alanlar var. Bunlar LPG tesisatı, buhar tesisatı, yüzme havuzu, filtrasyon sistemleri, çok katlı binaların projelendirilmesi konusunda çalışmalarımız devam ediyor. Buna arıtma tesisatı projelerini de ekleyebiliriz.

BÜLTEN: Piyasadaki taahhüt işlerinin son durumuna değinir misiniz?

AÇAN: 4 Şubat kararlarından sonra çoğu firma yatırım yapmaktan vazgeçti. Büyüme yerine küçülme planları yapıyor. Şu anda otel, motel tipi işler devam etmekte fakat onlarda iç ve dış kredilerle yapılabiliyor. Bu kredeki aksamalar ve turizmin bu yılki acı durumu bu sektörü de olumsuz yönde etkilemektedir.

BÜLTEN: Piyasadaki iş potansiyeli yeterli mi? Bu potansiyeli karşılayacak yeterli firma var mı?

AÇAN: Günümüz koşullarında iş potansiyelini karşılayacak taahhüt firması var fakat besleyecek iş yok.

BÜLTEN: Serbest mühendislik ve müşavirlik hizmeti de veriyor musunuz? Sorunları nelerdir?

AÇAN: Serbest mühendislik ve müşavirlik hizmetleri veriyoruz. Sonuçta kendimiz ücret tespit edip onu almaya çalışıyoruz. Düzenli bir ücret politikamız yok.

BÜLTEN: Taahhüt işinde kaliteli üretimi etkileyen faktörler sizce nelerdir?

AÇAN: Birinci etken malzemenin kaliteli seçilmesi, kaliteli malzeme bulmak. Kapasite hesabının düzgün yapılması, düzgün ve temiz bir işçilik diyebilirim.

BÜLTEN: Tesisat mühendisliği hizmetlerinde gelişmeler görülüyor. Bu gelişmeler nelerdir, nasıl değerlendiriyorsunuz?

AÇAN: Biz işe ilk başladığımızda 1976 yıllarında inşaatlarda proje olayları yoktu. Projeleri inşaatın duvarına çizerek tarif ettiğimi hatırlıyorum. Artık elemanlar kalifiyeleşti, bizlerde kendimizi yeniledik. M.M.O.'nin katkılarıyla yeni çizim standartları geliştirdik layık olduğumuz yere geldik. Daha da gelişeceğimizi tahmin ediyorum.

BÜLTEN: Bültenimizi izliyorsunuz? Daha iyi olması için önerilerinizi alabiliرمىyim.

AÇAN: Bülteni izliyorum, çok iyi çalışmalara veriliyor, ben yeterli görüyorum.

BÜLTEN: Teşekkür ederiz. □

Desa - Condor kazanları

Buhar Tesisleri

Hidrofor Tesisleri

Su Tasfiye Tesisleri

*Isı - Basınç - Ölçü ve
Kumanda Cihazları*

Brülör Yedekleri

Danfoss

TERMOSTATİK VANALARI
BASINÇ DÜŞÜRÜCÜLERİ

**TERMO
TEKNİK**
ISI SANAYİİ Koll.Şti.

PİSTON POMPALI SESSİZ
HİDROFORLAR
KAT KALORİFERLERİ

Necatibey Bulvarı No. 5-5-A

Tel: 255018 - 193427 - 132331

IMAS

KALİTE VE TEKNOLOJİ

TAYFUN

• SALON TİPİ
KLİMA CİHAZLARI

Hava Soğutmalı
ve Su Soğutmalı
Kondenserli Modeller

• ÇATI TİPİ KLİMA
CİHAZLARI

IMAS

• SIVI SOĞUTUCULARI
• KLİMA SANTRALLERİ

• ISI EŞANJÖRLERİ

• SOĞUTMA KULELERİ
• SOĞUK ODA CİHAZLARI

KLİMA, SOĞUTMA, ISITMA VE HAVALANDIRMA KONULARINDA
1967'DEN BERİ HİZMETİNİZDEYİZ

IMAS

İZMİR MAKİNA VE SOĞUTMA SANAYİİ A.Ş.

Şair Eşref Bulvarı No: 35/1 Monrö İş Merkezi Kat: 8 No: 802 Monrö-İZMİR
Tel: 22 52 43 - 63 09 28 Tlx: 51068 maks tr- 53265 deni tr. Fax: 37 46 81

Genç Meslektaşlarımız Aramıza Katıldı

1988-89 öğretim yılında Ege ve Deniz Eylül Üniversitelerine bağlı Mühendislik Fakülteleden mezun olan genç meslektaşlarımız 11 Temmuz 1989 günü Atak Kültür Merkezi'nde düzenlenen diploma töreniyle meslek yaşamına ilk adımlarını attılar. Törende önce Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun olan 55

genç meslektaşımız, dekan ve rektörlerinden diplomalarını alırken, Şube Yönetim Kurulu Üyemiz İrfan Şen bölüm birincisi ve aynı zamanda fakülte birinciliğini paylaşan Tayfun Akkaş, ikinci Şenol Günaydın ve üçüncü Hasan Arslan'a Şubemizin hediyelerini vererek kutladı.

Yine aynı dönemde Makina Mühendisliği bölümünden mezun olan

58 genç meslektaşımızda dekan ve rektörlerinden diplomalarını aldılar. Makina Mühendisliği bölümünü başarıyla bitirerek birinci olan Nurettin Uluçınar, ikinci olan Cahit Önal ve üçüncü olan Ü. Recep Gökçe'ye ise hediyeleri Şube Sekreteri Fasih Kutluay tarafından verilerek kutlandılar.

Daha sonra aynı gün saat 18.00'de şubemiz salonunda yeni mezun genç meslektaşlarımıza kokteyl verildi. Şube yöneticilerimiz, üniversite öğretim üyeleri ve yeni mezun mühendislerimizin katıldığı kokteylde, meslek yaşamında kendilerini bekleyen sorunlar, Oda-mühendis ilişkileriyle, mühendisin yaşamında Oda'nın yeri, mesleğimizin dünyadaki ve ülkemizdeki yeri, geride kalan öğrencilik günlerinden sonra mühendis ve üniversite ilişkileri gibi konular üzerinde oldukça sıcak ve samimi bir ortamda söyleşi gerçekleştirildi.

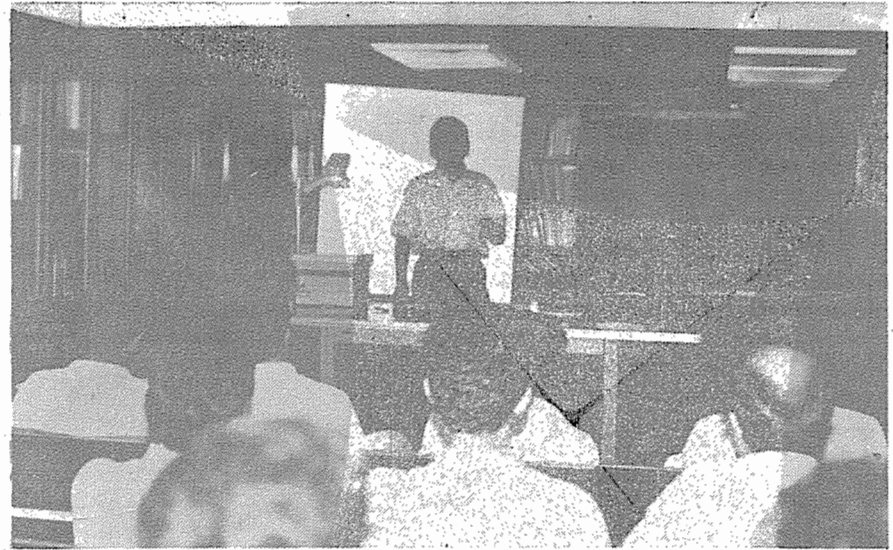
Genç meslektaşlarımızın hoşnut kaldıklarını belirttikleri bu kokteyl, oda ile genç meslektaşlarımız arasındaki ilişkinin başlangıcı oldu. □

Şubemizde Seminer

OKTEN programı çerçevesinde, 1-4 Ağustos tarihleri arasında şubemiz salonunda, anada'da çalışmakta olan Dr. Yusuf Altıntaş tarafından bir dizi seminer gerçekleştirildi.

Kompüter Numerik Kontrollü Makina Elemanlarının prensipleri, Metal Kesiminin Mekanik ve Dinamiği Makina Tezgahlarının Adaptif Kontrolü, CAD/CAM sistemlerinin Temelî gibi başlıklar altında düzenlenen seminerde özellikle sanayiye hemen kullanılacak çok yararlı atik bilgiler verilirken ayrıca bu konuda üretimde üyelerimizin karşılaştığı zorluk ve problemlerle ilgili de atik bilgiler aktarıldı.

Ağırlıklı olarak sanayi kesiminde üretimde çalışan üyelerimizin katıldığı seminerler hayli kalabalık bir

katılım ve yoğun bir ilgiyle gerçekleştirilen seminer sonrasında, salon dışına taşan uzun söyleşilerin oluşmasına neden olur.

Üyelerimizin çok yararlandıklarını belirttikleri bu semineri veren sayın Dr. Yusuf Altıntaş'a bir kez daha teşekkür ederiz. □

Yerel Yönetimlerle İlişkiler

★ Urla, Çeşme ve Söke Belediyesi Başkanlarıyla projelerin oda denetiminden geçirildikten sonra Belediyeye verilmesi konusunda öngörüşme yapıldı.

★ Konak, Karşıyaka ve Bornova Belediyeleriyle yapı üretim süresi içinde yer alan ilgili dört meslek odasının yöneticileriyle beraber teknik işbirliği protokolü çerçevesinde görüşmeler yapıldı.

★ Odamız ile belediyeler arasında teknik işbirliği çalışmaları sürüyor. Odamızca, belediyeler içme suyu sistemleri (pompalama tesisleri ve isale hatları) konularında danışmanlık hizmetleri veriliyor.

Bu çerçevede aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır.

— Aliağa Belediyesi pompalama üniteleri yerinde incelenerek pompaların daha verimli ve ekono-

nomik çalışmaları konusunda öneriler sunuldu.

Aliağa Belediyesi sahil şeridi yeşillendirme çalışmaları içerisinde yer alan otomatik sulama sistemine ilişkin mühendislik hizmeti odamızca yürütülmüştür.

Yine Aliağa Belediyesinin su şebekesi dağıtımının daha kayıpsız çalışabilmesini sağlamak amacıyla Belediyeye öneriler götürüldü.

— Torbalı Belediyesi su şebekesi sistemindeki ayaklı kule tip depoyu besleyen pompa sistemi deponun taşması sonucu enerji ve sus kaybına yol açtığı için Belediyeye anılan sistem yerine Otomatik kontrollü sistem önerisi sunuldu.

— Bergama Belediyesi su şebekesi sistemindeki yüksek basıncı nedeniyle belirli bölgelerde oluşan su kaybının en aza indirilebilmesi için gerekli mühendislik hizmetleri odamızca sürdürülüyor.

Muğla'da Kazan Daireleri Denetleniyor

Muğla'da hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla, hava kirliliğine yol açan kazan dairelerinin eksik ve kusurlarının saptanmasına yönelik bir envanter çalışması başlatıldı.

Muğla il temsilciliğimiz, Belediye ve Valilik arasında yapılan bir işbirliği protokolü ile denetim görevini Muğla il temsilciliğimiz üstlendi.

Denetleme çalışmaları bittikten sonra, temsilciliğimizce Muğla'daki tüm resmi daire ve konutlardaki kazan dairelerinin durumuna ilişkin bir envanter çalışması yapılarak Belediye, Valilik ve kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Anılan rapordaki bilgiler ışığında, havayı kirlletici niteliği ortaya çıkan kazan dairelerinin eksik ve kusurlarının düzeltilmesi için Valilik ve Belediyeye yaptırımlar uygulanacaktır.

Şubemizde "Amerika'da Makina Mühendisliği" Semineri Yapıldı

TOKTEN (Yurtdışında Yaşayan Uzmanlar Yoluyla Bilgi Aktarma Programı) kanalıyla ülkemize gelen ve Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi'nin düzenlediği bir dizi seminere konuşmacı olarak katılan Prof. Dr. Yaman Yener; 6 Temmuz'da şubemiz salonunda, daha önce duyurulduğu üzere "Amerika Makina Mühendisliği Eğitimi" konulu bir seminerde konuşmacı olarak katıldı.

Ülkemizdeki Makina Mühendisliği eğitimiyle, Amerika'daki Makina Mühendisliği eğitiminin karşılaştırılması olarak değerlendirildiği ve Yener'in Amerikan Üniversiteler sistemiyle eğitim sistemi hakkında aydınlatıcı bilgiler verdiği seminer ilgiyle izlendi.

Üniversiteden öğretim üyelerimizin, üye ve yönetim kurulu üyelerimizin katılımıyla gerçekleştirilen seminerden sonra TMMOB lokalinde topluca akşam yemeği yenildi. □

Şubemizde Söyleşi "Hiroşimalar Olmasın"

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu etkinlikleri çerçevesinde, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombasının atıldığı tarih olan 6 ve 9 Ağustos'un yıldönümünde, 9 Ağustos 1989 da Şubemiz salonunda üyelerimizin katılımıyla "Hiroşimalar Olmasın" adıyla bir söyleşi düzenlendi.

Nükleer Silahları Önlemek İçin Hekimler Derneği (NÜSHED) nin kurucularından ve Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Bedriye Gürkan'ın da konuşmacı olarak katıldığı söyleşide; Nükleer silahlanmanın günümüzde aldığı boyut, Nükleer silahlanmaya aktarılan zenginlik, dünyamızın karşı karşıya olduğu Nükleer tehlike gibi konular ele alınarak günümüzden örnekler verildi.

Nükleer bir savaşın kazananın olmayacağına belirtildiği söyleşide, Hiroşima ve Nagazaki'de ölenler bir kez daha saygı ile anılırken, "Hiroşimalar olmasın" belgisinin yükseltilmesi gerektiği vurgulandı. □

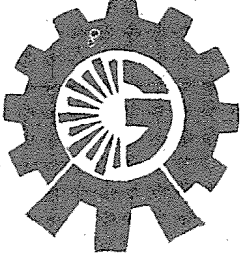
Dikili Kültür, Sanat Festivali'ne Gezi Düzenlendi

24-30 Temmuz 1989 tarihleri arasında gerçekleştirilen 4. Dikili Kültür ve Sanat Festivali'ne şubemizce gezi düzenlendi.

29 Temmuz Cumartesi sabahı Şubemiz önünden kaldırılan 2 otobüsle topluca Dikili'ye giden üyelerimiz, Cumartesi ve Pazar günleri etkinliklere katıldıktan sonra 30 Temmuz Pazar gecesi aynı otobüslerle geriye döndüler.

Bu gezi sırasında Bademli'de Er Turistik tesislerinde konaklanılarak, festival programını izlemenin yanı sıra üyelerimiz ve yakınlarının denizden de yararlanma olanağı yaratıldı.

Üyelerimizin eş ve çocuklarıyla birlikte 90'a yakın topluluğun katıldığı bu gezi sonrasında, bu tür gezilerin çoğaltılması ve yaygınlaştırılması dileğinde bulunuldu. □

GEDİK DEMİR TİCARETİ ve İNŞAAT SAN. LTD.ŞTİ.

Levent GEDİK Cihan GEDİK

- PROFİL
- LAMA
- DEKAPE SAÇ
- SİYAH SAÇ
- LEVHA SAÇ
- T DEMİRİ
- ELEKTROT
- DÖRTKÖŞE
- SİLME
- KÖŞEBENT
- NPU
- NPI
- DOĞRAMA PROFİL
- SU ve GAZ BORULARI
- SANAYİ BORULARI

SATIŞ YERİ : 417 Sokak No: 16/B Çamdibi-İZMİR
Tel: 16 32 50

BÜRO : Cumhuriyet Bulvarı No: 36 K. 5/510 Konak-İZMİR
Tel: 19 36 96 - 14 31 57

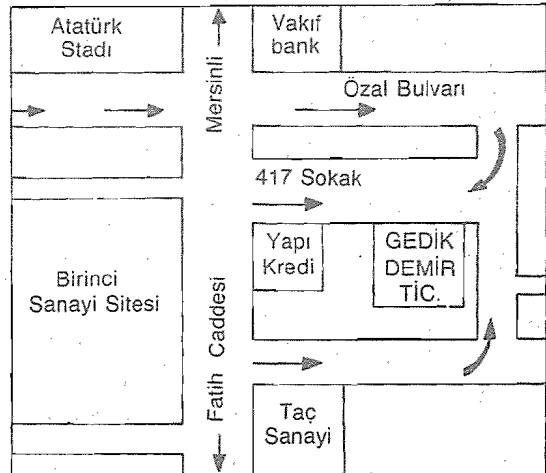

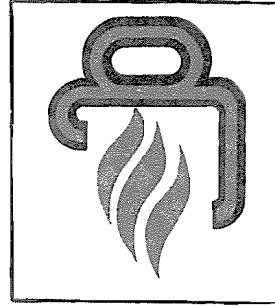
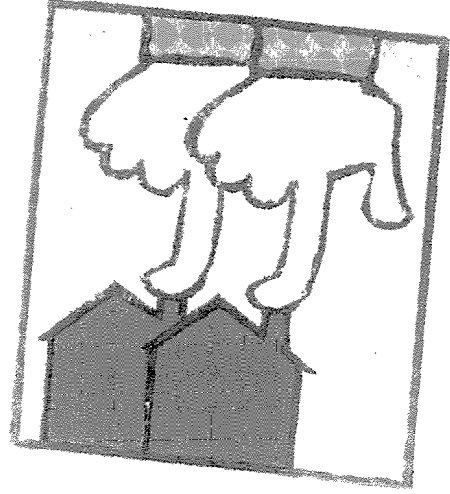
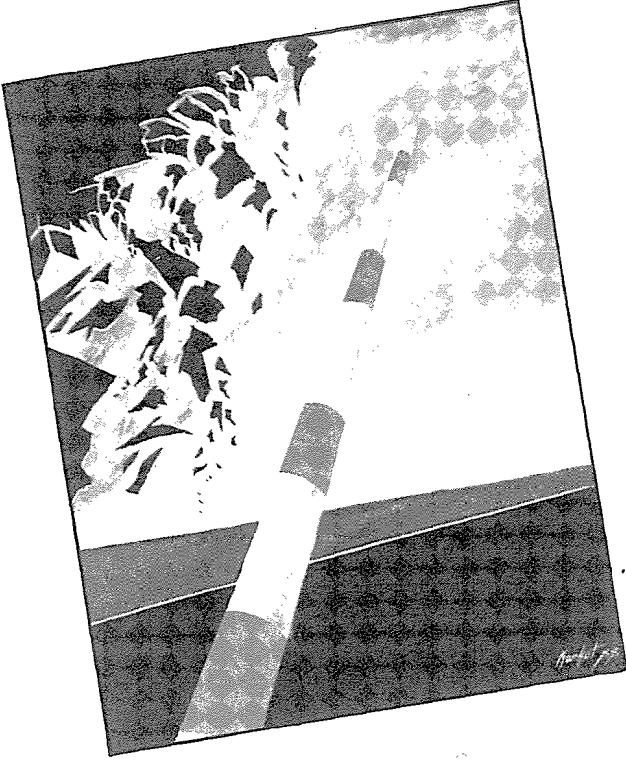
GEDİK
Mühendislik San.ve Tic.
İNŞAAT-TESİSAT-TAAHHÜT

Mak.Müh. Levent GEDİK - İnş. Müh. Rezzan GEDİK

Cumhuriyet Bulvarı Kapani İşhanı No: 36/510 Konak-İZMİR
Tel: 19 39 96 - 14 31 57

GEDİK DEMİR TİCARETHANESİNİN KROKİSİ

**KALİTE,
GÜVENÇE, KONFOR**

Merkezi ve Kat Kaloriferi-Güneş Isı Sistemleri
(Monoblok, Poliüretan, İzolasyon)
Paket Hidrofor.

Üretim ve Montajında Uzman Kuruluş

 botes mühendislik

Yapım Merkezi: Botes Mühendislik TEL: 18 23 81
M.Kemal Cad. No: 55/B Bornova-İZMİR
üretim Merkezi: Akın Enerji LTD.ŞTİ. TEL: 18 94 46
129/7 Sok. No: 18 Doğanlar Ky-Bornova-İZMİR